

VITAJTE V GLASGOWE

VITAJTE V GLASGOWE

Glasgow City Council
Corporate Policy
City Chambers
Glasgow
G2 1DU

slovenská verzia

Slovak

VITAJTE V GLASGOWE

Víta vás Mestská rada Glasgowa

Tento balík je určený pre vás, ak ste prišli pracovať do Glasgowa z Bulharska, Českej republiky, Estónska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Poľska, Rumunska, zo Slovenska alebo Slovinska.

Poskytne vám základné informácie o vašich právach a zodpovednostiach počas pobytu v Glasgowe. Obsahuje aj telefónne čísla a miesta, na ktoré sa môžete obrátiť, ak budete potrebovať ďalšie informácie. Viac sa o Glasgowe môžete dozvedieť na internete na webovej stránke www.glasgow.gov.uk

Internet môžete použiť bezplatne v ktorejkoľvek miestnej knižnici.

Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky služby uvedené v tomto balíku sú bezplatné a dôverné.

Dúfame, že váš pobyt a práca v Glasgowe sa vám budú páčiť.

Vyhlasenie: Vynaložili sme maximálne úsilie, aby sme zabezpečili, že informácie uvedené v tomto balíku sú správne. Ale nemôžeme sa za ne zaručiť. Nemali by ste ich považovať za výklad zákona. Upozorňujeme vás, že telefónne čísla, poplatky, ako aj iné informácie sa môžu zmeniť.

Glasgow City Council
Corporate Policy
City Chambers
Glasgow
G2 1DU

Telefón: 0141 287 4604

júl 2006
aktualizovaná verzia – november 2007

obrázky: www.seeglasgow.com

Obsah

Časť 1	Niekoľko faktov o Škótsku a Glasgowe	5
Časť 2	Ako získať pomoc a informácie v rodnom jazyku	11
Časť 3	Štúdium angličtiny	13
Časť 4	Práca	14
	1. Všeobecné informácie	
	2. Získanie práce	
	3. Vaše práva v zamestnaní	
Časť 5	Bývanie	27
	1. Ako si nájsť ubytovanie	
	2. Život v komunite	
	3. Miestna daň	
	4. Požiarna bezpečnosť	
	5. Plynová bezpečnosť	
Časť 6	Zdravotná starostlivosť	41
Časť 7	Služby pre ženy	47
Časť 8	Deti a mládež	51
Časť 9	Školstvo a vzdelávanie	54
Časť 10	Vaša bezpečnosť	59
	1. Polícia a kriminalita	
	2. Vedenie motorových vozidiel	
Časť 11	Knižnice	64
Časť 12	Právo na pobyt v Spojenom kráľovstve	66
Časť 13	Návrat domov	67
Časť 14	Ďalšie rady a informácie	68

Niekoľko faktov o Škótsku a Glasgowe

Škótsko patrí do Spojeného kráľovstva. Spojené kráľovstvo je demokratická krajina s volenou vládou, ktorá sídli v Londýne. V Edinburgu sídli nezávisle volený Škótsky parlament, ktorý je zodpovedný za niektoré oblasti verejného života, ako je napríklad vzdelávanie a zdravotníctvo.

Každý obvod si volí svojho člena parlamentu (MP), člena Škótskeho parlamentu (MSP) a člena Európskeho parlamentu (MEP). Podrobnejšie informácie o možnostiach kontaktu so svojím poslancom uvedených inštitúcií môžete získať v miestnej knižnici.

Škótsko má 5 miliónov obyvateľov. Hlavným mestom je Edinburgh a najväčším mestom je Glasgow (600 000 obyvateľov). Obyvateľstvo Glasgowa je veľmi rôznorodé a jeden z 20 obyvateľov patrí k nejakej etnickej menšine.

Glasgow leží na rieke Clyde a kedysi bol známy najmä ako významné priemyselné mesto. Avšak éra priemyslu takmer skončila a dnes je toto mesto známe najmä ako nákupné a kultúrne centrum. Ako v mnohých mestách, aj tu nájdete chudobné, ale aj bohaté a prekvitajúce mestské časti. Veľa úsilia sa v súčasnosti vynakladá najmä na zlepšenie jeho ekonomiky v zanedbaných častiach a na podporu tolerancie a porozumenia.

Orgán, ktorý riadi mesto Glasgow sa volá Mestská rada Glasgowa (Glasgow City Council – GCC). Mestská rada je zodpovedná za organizáciu každodenného života v meste – počnúc školami, cez zber odpadu až po múzeá. „Rada“ je orgán pozostávajúci z volených zástupcov, ktorý rozhoduje o všetkých dôležitých záležitostiach. Každý obvod má svojho vlastného zástupcu, ktorý je členom Mestskej rady. V prípade akýchkoľvek záležitostí súvisiacich s mestskými službami sa môžete obrátiť na príslušného člena Mestskej rady. V miestnej knižnici vám povie jeho meno a vysvetlí, ako sa s ním môžete skontaktovať.

Podnebie

Glasgow leží v rovnakej zemepisnej šírke ako Moskva, ale má celkom stabilné podnebie s pomerne teplým letom a miernou zimou. Glasgow (a celý západ Škótska) je oblačnejší (a vlhší), ale teplejší než ostatné časti Škótska. V zime budete potrebovať teplú a nepremokavú odev a obuv.

Mena

Britskou menou je libra šterling (£ alebo GBP), ktorá má 100 pencí (p). Euro sa vo všeobecnosti neprijíma.

Elektrická energia

Štandardné napätie je 240 V striedavého prúdu, 50 Hz.

Telefón

Väčšina verejných telefónnych automatov prijíma mince (10 p, 20 p, 50p, 1 GBP) s tým, že minimálny poplatok je 40 p. Mnohé prijímajú aj karty a poskytujú prístup k elektronickej pošte a na internet. Telefónne čísla začínajúce na 0800 a 0808 sa z verejných automatov a niektorých mobilných sietí volajú bezplatne. Tiesňové číslo 999 sa tiež volá bezplatne.

Tiesňové volania

V tiesni vytočte z akéhokoľvek telefónu číslo 999. Je to bezplatné číslo. Povedzte operátorovi, akú službu potrebujete: požiarnikov, políciu alebo sanitku. Uvedte svoje meno a adresu, kde je potrebná pomoc.

Pošta

Pošty predávajú poštové známky, cudzie meny, telefónne karty a predplatené karty na energiu. Poskytujú aj formuláre na cestnú daň a na žiadosti o vodičské preukazy. Poskytujú aj bankové služby, napríklad platenie účtov a prevody peňazí do zahraničia. Pošty sú otvorené v pondelok až piatok od 09.00 do 17.30 a v sobotu od 09.00 do 12.30 (hlavná pošta na 47 St Vincent Street je v sobotu otvorená až do 17.30).

Banky

Budete si musieť otvoriť bankový účet, na ktorý vám bude poukazovaná vaša mzda a z ktorého budete platiť účty. Možno budete chcieť posilať nejaké peniaze aj domov. Väčšina bánk ponúka základný **bežný účet** a niektoré majú aj účty s doplnkovými službami. Takéto účty sú určené pre pracovníkov, ktorí často posielajú peniaze domov. Niektoré banky zjednodušili proces otvorenia bankového účtu pre osoby prichádzajúce za prácou do Spojeného

kráľovstva, a to napríklad tak, že požadujú menej dokladov totožnosti. Pozri informácie nižšie.

Niektoré banky ponúkajú bezplatné účty, iné za ne účtujú poplatky a niektoré zas majú lepšie služby, podmienky, otváraciu dobu a viac pobočiek. Takže najlepšie bude, ak sa poobzeráte a vyberiete si taký účet alebo takú banku, ktorá vám bude najlepšie vyhovovať.

Ak si budete chcieť otvoriť účet, asi budete musieť navštíviť pobočku banky a preukázať sa dokladom totožnosti. Niektoré banky požadujú len jeden doklad totožnosti (napríklad cestovný pas).

Podrobnejšie informácie o najbližších pobočkách bánk môžete nájsť na ich webových stránkach alebo to môžete zistiť zatelefonovaním do zákaznického centra príslušnej banky. Webové stránky a telefónne čísla sú uvedené nižšie.

Na webovej stránke Úradu pre finančný trh (Financial Services Agency) môžete nájsť dobré informácie opisujúce jednotlivé typy bankových účtov a postup pri otváraní účtu. Adresa tejto stránky je www.moneymadeclear.fsa.gov.uk

Aj Britská banková asociácia (British Banking Association) má na svojej webovej stránke www.bba.org.uk informačný leták o tom, ako sa otvára bankový účet.

HSBC: Ponúka bežný účet (s názvom UK!Passport) určený pre prisťahovalcov zo všetkých kútov sveta. Na otvorenie tohto účtu je potrebný jeden doklad totožnosti, napríklad cestovný pas.

www.hsbc.co.uk

Telefón: 0800 032 4738

NatWest: Žiadne špecifické produkty pre prisťahovalcov.

www.natwest.com

Telefón: 0800 200 400

Lloyds TSB: Ponúka bežný účet s názvom Silver Account, ktorý je špeciálne určený pre nových prisťahovalcov. Na jeho otvorenie je potrebný jeden doklad totožnosti.

www.lloydstsb.com

Telefón: 0845 3000 000

Barclays Bank: Žiadne špecifické produkty pre prisťahovalcov.

www.barclays.com

08457 555 555

Clydesdale Bank: Ponúka hotovostný účet (Ready Cash Account), na otvorenie ktorého potrebujete jeden doklad totožnosti.

www.cbonline.co.uk

Telefón: 0141 248 7070

Royal Bank of Scotland: Osobám prichádzajúcim za prácou odporúča svoj účet s názvom Key Account. Ide o základný účet a na jeho otvorenie budete potrebovať dva doklady totožnosti. Banka neposkytuje žiadne špeciálne služby pre osoby prichádzajúce za prácou.

www.royalbankofscotland.com

Telefón: 0141 331 2131

Bankové služby môžete využívať aj na poštách (pozri stranu 6).

V Glasgowe sú aj ďalšie veľké banky, no neponúkajú špecifické produkty alebo služby pre osoby prichádzajúce za prácou a v niektorých si prisťahovalci môžu otvoriť účet až vtedy, ak žijú v Spojenom kráľovstve dlhšie než jeden rok. Banky si však začínajú uvedomovať existenciu nového „trhu“, takže situácia sa neustále mení. Preto vám odporúčame neustále sledovať nové produkty a ponuky bánk.

Vedenie motorových vozidiel

Na vedenie motorového vozidla musíte mať platný vodičský preukaz a musíte byť riadne poistený (pozri stranu 61).

Čas

Čas sa zhoduje s greenwichským stredným časom (GMT). Skratka AM znamená dopoludnia a PM znamená popoludní. V období od konca marca do konca októbra sa čas posúva o jednu hodinu dopredu. Väčšina cestovných poriadkov verejnej dopravy používa 24-hodinový formát času.

Televízor

Ak vlastníte televízor, musíte zaplatiť koncesionársky poplatok za jeho používanie. Výška tohto poplatku závisí od toho, či ide o farebný alebo čierno-biely televízor. Podrobnejšie informácie o tom, ako sa tento poplatok platí môžete nájsť na internete na webovej stránke www.tvlicensing.co.uk alebo ich môžete získať telefonicky na čísle 0845 601 5526. Zaplatiť ho možno rôznymi spôsobmi. Môžete ho napríklad zaplatiť cez internet alebo telefonicky použitím kreditnej alebo debetnej karty alebo ho môžete platiť na splátky hotovosťou či kartou v predajniach novín a časopisov, obchodoch a na čerpacích staniaciach, ktoré používajú platobnú sieť PayPoint. Ak poplatok nezaplatíte, môžete dostať pokutu vo výške 1 000 GBP. Ak si prenajmete dom, pričom vám televízor poskytne prenajímateľ domu, on musí zaplatiť koncesionársky poplatok za jeho používanie.

Váhy a miery

Používa sa metrický systém, ale bežne sa môžete stretnúť aj s imperiálnym systémom. Vzdialenosť sa udáva v míľach. Potraviny, nápoje a benzín sa predávajú v metrických jednotkách.

Knižnice

Knižnice sa nachádzajú vo všetkých mestských častiach (pozri stranu 64). Svojim členom požičiavajú knihy bezplatne. Ponúkajú aj miestne a celoštátne noviny, audio knihy, DVD a CD nosiče. Všetky knižnice ponúkajú bezplatný prístup k počítačom a na internet. Knižnica je výborné miesto, kde zistíte, čo sa deje vo vašej miestnej časti. Najbližšiu knižnicu môžete nájsť na webovej stránke www.glasgow.gov.uk alebo zistiť na telefónnom čísle 0141 287 2999.

Lacný spôsob života

Ak chcete žiť lacno, môžete nakupovať na trhoviskách, v lacných obchodoch a v charitatívnych obchodoch. O podrobnejšie informácie môžete požiadať nejakých členov miestnej komunity či svojich susedov alebo ich môžete získať v miestnom komunitnom centre, v miestnej knižnici či na miestnom úrade sociálnej starostlivosti.

Čo sa oplatí v Glasgowe navštíviť a čo sa tu dá robiť

V Glasgowe je mnoho múzeí a galérií, parkov, plavární a športových stredísk. Vstup do väčšiny múzeí je bezplatný. Ďalšie informácie o tom, čo všetko sa dá v Glasgowe robiť a ako cestovať po meste môžete získať v miestnej knižnici alebo na webovej stránke www.glasgow.gov.uk

Bezplatný internet

Internet môžete bezplatne používať v miestnej knižnici.

Ako získať pomoc a informácie v rodnom jazyku

Organizácie a inštitúcie, ako je polícia, zdravotníctvo a Mestská rada, by mali zabezpečiť **bezplatné** tlmočnicke služby, aby vám umožnili využiť ich služby. Ak potrebujete takéto služby, požiadajte o ne. Môžete pritom požiadať, aby tlmočníkom bol muž alebo žena.

Agentúra **Glasgow Translation and Interpreting Service** ponúka preklady dokumentov. Ceny sa líšia v závislosti od konkrétnej služby.

Glasgow Translation and Interpreting Service

Napiershall Street Centre
39 Napiershall Street
G20 6EZ
Telefón: 0141 341 0019

Štúdium angličtiny

K dispozícii sú kurzy pre tých, ktorí sa chcú učiť po anglicky alebo si chcú zdokonaľiť svoju angličtinu.

Stredné školy (Colleges of Further Education) sú hlavným centrom, kde sa dá učiť po anglicky. Tie často organizujú výučbu aj v miestnych komunitných centrách.

Podrobnejšie informácie o všetkých jazykových kurzoch v Glasgowe, ktoré sú známe pod názvom ESOL (Angličtina pre cudzojazyčných študentov) môžete nájsť v zozname na webovej stránke www.glasgowesol.co.uk alebo www.diverseroutes.co.uk.

Kurzy ESOL ponúkajú nasledujúce stredné školy a univerzity nachádzajúce sa v Glasgowe a jeho okolí. Za určitých podmienok sú dostupné aj rôzne príspevky a iné formy podpory štúdia.

Anniesland College www.anniesland.ac.uk	0141 357 3969
Cardonald College www.cardonald.ac.uk	0141 272 3333
Central College of Commerce www.centralcollege.ac.uk	0141 552 3941
Clydebank College www.clydebank.ac.uk	0141 951 2122
Glasgow College of Nautical Studies www.gcns.ac.uk	0141 565 2500
Glasgow Metropolitan College www.glasgowmet.ac.uk	0141 566 6222
John Wheatley College www.jwheatley.ac.uk	0141 778 2426
Langside College www.langside.ac.uk	0141 649 4991
North Glasgow College www.northglasgowcollege.ac.uk	0141 558 9001
Reid Kerr College www.reidkerr.ac.uk	0141 581 2222
Stow College www.stow.ac.uk	0141 332 1786
University of Glasgow www.gla.ac.uk/services/languagecentre	0141 330 2000
University of the West of Scotland: Paisley Campus www.paisley.ac.uk	0141 848 3000
University of Strathclyde www.strath.ac.uk/eltd	0141 552 4400

Práca

1. Všeobecné informácie

Ak ste z Českej republiky, Estónska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Poľska, zo Slovenska alebo Slovinska:

Program registrácie pracovníkov (Worker Registration Scheme)

Akonáhle sa v Spojenom kráľovstve zamestnáte, musíte sa prihlásiť do **Programu registrácie pracovníkov** Ministerstva vnútra. Musíte tak urobiť najneskôr do jedného mesiaca po nástupe do zamestnania. Tento program sa vzťahuje na občanov z Českej republiky, Estónska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Poľska, zo Slovenska a Slovinska.

Táto registrácia je veľmi dôležitá, pretože vám zabezpečí viac práv počas prvého roka vášho pobytu v Spojenom kráľovstve a budete ju potrebovať, ak budete chcieť povolenie k trvalému pobytu v Spojenom kráľovstve na dlhšie obdobie (pozri stranu 66).

Ako sa zaregistrovať

Objednajte si registračný formulár na telefónnom čísle 08705 210 224.

Formulár a informácie môžete nájsť aj na webových stránkach

www.workingintheuk.gov.uk alebo www.ind.homeoffice.gov.uk

Formulár musíte vyplniť aj so zamestnávateľom. Pri odosielaní k formuláru priložte:

- List od vášho zamestnávateľa potvrdzujúci, že uňho pracujete.
- 2 fotografie – formát ako do pasu.
- Cestovný pas/občiansky preukaz.
- Poplatok vo výške 90 GBP (zaplatený formou poštovej poukážky, šeku alebo kreditnou kartou – nemožno ho zaplatiť v hotovosti).

O registráciu musíte požiadať do jedného mesiaca po nástupe do zamestnania. V opačnom prípade budete pracovať nelegálne. Pri každej zmene zamestnávateľa musíte požiadať o opätovnú registráciu.

Ak ste samostatne zárobkovo činná osoba, musíte sa čo najskôr zaregistrovať na Daňovom a colnom úrade Jej Veličenstva na telefónnom čísle 0845 9154515.

Ak ste z Bulharska alebo Rumunska:

Ľudia z Bulharska a Rumunska väčšinou nemajú právo pracovať v Spojenom kráľovstve. Ale kvalifikovaní pracovníci, menej kvalifikovaní pracovníci prichádzajúci do Spojeného kráľovstva prostredníctvom Programu pre sezónnych pracovníkov v poľnohospodárstve (Seasonal Agricultural Workers Scheme) a niektorí menej kvalifikovaní pracovníci v potravinárskom sektore môžu spĺňať podmienky pre legálnu prácu v rámci Programu pre pracovníkov z prístupových krajín.

Program pre pracovníkov z prístupových krajín (Accession Workers Scheme)

Osoba, ktorá chce získať kartu pracovníka z prístupovej krajiny musí vo väčšine prípadov postupovať tak, že jej potenciálny zamestnávateľ musí najprv požiadať o schválenie toho, aby preňho mohla pracovať v rámci programu pracovných povolení. Až keď daný zamestnávateľ dostane potvrdenie, že tú osobu môže zamestnať, môže táto osoba požiadať o kartu pracovníka z prístupovej krajiny. O kartu pracovníka z prístupovej krajiny však musí požiadať **pred** začiatkom zamestnania v Spojenom kráľovstve. Neplatí sa za to žiadny poplatok. Existujú tri typy takejto karty.

- Modrá karta pre vysokokvalifikovaných pracovníkov.
- Žltá karta pre ľudí, ktorí sú samostatne zárobkovo činní, sebestační alebo sú študentmi.
- Fialová karta pre ľudí s pracovným povolením.

Objednajte si registračný formulár na telefónnom čísle 08705 210 224.

Formuláre a informácie môžete nájsť aj na webovej stránke

www.workingintheuk.gov.uk

Karta pracovníka z prístupovej krajiny sa vydáva pre konkrétnu prácu. Ak zmeníte prácu, musíte požiadať o novú kartu pracovníka z prístupovej krajiny.

Mať kartu je veľmi dôležité. Práca bez karty pracovníka z prístupovej krajiny je nelegálna. A to môže znamenať pokutu na mieste vo výške 1000 GBP. Ak legálne a bez prerušenia odpracujete v Spojenom kráľovstve 12 mesiacov, získate plné právo žiť v Spojenom kráľovstve ako pracujúca osoba.

Viac informácií o Programe registrácie pracovníkov a Programe pre pracovníkov z prístupových krajín môžete získať na týchto adresách:

Worker Registration Team

Border and Immigration Authority

PO Box 4154

Sheffield

S1 9DW

Telefón: 0114 207 6022

www.workingintheuk.gov.uk

Samostatne zárobkovo činné osoby

Ak ste samostatne zárobkovo činná osoba, musíte sa **hneď** zaregistrovať na Daňovom a colnom úrade Jej Veličenstva na telefónnom čísle 0845 915 4515.

Za neskorú registráciu sa platí pokuta vo výške 100 GBP.

Daň z príjmu

Po nástupe do zamestnania budete musieť štátu platiť **daň z príjmu**. Bude vám pridelený daňový kód, ktorý stanovuje výšku zrážok zo mzdy. Váš zamestnávateľ by mal odrátať daň z príjmu z vašej mzdy a poslať ju Daňovému úradu. Ak ide o vaše prvé zamestnanie v Spojenom kráľovstve, pravdepodobne budete najprv platiť „provízornu daň“, kým nedostanete svoj vlastný daňový kód. Keď/ak sa vrátite do svojej rodnej krajiny, môžete dostať časť dane späť.

Národné poistenie

Aby ste mohli pracovať legálne, potrebujete **národné poisťovacie číslo**. Požiadajte o jeho vydanie na telefónnom čísle 0845 6000643. Môžete oň požiadať aj na najbližšom úrade práce, ktorý sa v Spojenom kráľovstve nazýva Jobcentre Plus/Jobcentre (pozri stranu 20/21). Najprv by ste tam však mali zatelefonovať a dohodnúť si stretnutie. Na stretnutie si so sebou vezmite doklad totožnosti a nejaké potvrdenie o zamestnaní.

Každý pracujúci človek musí štátu platiť **odvody do národného poistenia** (združuje všetky typy poistenia, ktoré sa na Slovensku na povinnej alebo dobrovoľnej báze odvádzajú Sociálnej poisťovni, zdravotným poisťovniám, Národnému úradu práce a pod.). Ide o akúsi formu dane, z ktorej potom ľuďom vyplýva právo na poberanie určitých sociálnych dávok od štátu, ako je napríklad nemocenská dávka. Váš zamestnávateľ by mal odrátať odvody do národného poistenia z vašej mzdy a poslať ich Daňovému úradu.

Vaše národné poisťovacie číslo je jedinečné. Slúži na evidenciu odvedeného poistného a ako vaše referenčné číslo pre poberanie sociálnych dávok.

Niektorí zamestnávatelia vám možno ponúknu prácu bez platenia národného poistenia alebo dane z príjmu. Toto je protizákonné a s najväčšou pravdepodobnosťou nejde o dobrých zamestnávateľov.

Ak nebudete pracovať legálne alebo platiť dane, ťažko získate ochranu týkajúcu sa pracovného pomeru alebo pomoc od štátu, ak ochoriete alebo pridete o prácu.

Práca

2. Získanie práce

V Glasgowe je mnoho pracovných príležitostí, napríklad v telefonických centrách, či v cestovnom ruchu (hoteloch a kaviarňach). Sú tu príležitosti pre kvalifikovanú pracovnú silu. V niektorých remeselných odvetviach je nedostatok pracovníkov, napríklad inštalatérov, stolárov a elektrikárov.

Kvalifikácia

Ak si chcete overiť, akú máte kvalifikáciu v porovnaní s kvalifikáciou v Spojenom kráľovstve (rovnocennosť dokladov o vzdelaní), obráťte sa na agentúru NARIC na telefónnom čísle 0871 330 7033 alebo navštívte jej webovú stránku www.naric.co.uk. Dokument potvrdzujúci rovnocennosť vašej kvalifikácie stojí približne 47 GBP (alebo 39.99 GBP, ak oň požiadate cez internet). Ak potrebujete len informácie, zavolajte na informačnú linku Britskej Rady (British Council) na telefónnom čísle 0161 957 7755, a tam pre vás prehľadajú databázu NARIC.

Hľadanie práce

Prácu v Glasgowe môžete nájsť tak, že sa so žiadosťou obrátite priamo na zamestnávateľov, navštívite súkromnú pracovnú agentúru alebo niektorý úrad práce (Jobcentre Plus) (pozri nižšie).

Jobcentre Plus: Plus je agentúra Ministerstva práce a sociálnych vecí. Poskytuje pomoc a poradenstvo pri hľadaní práce, informácie o voľných pracovných miestach a zabezpečuje rôzne školenia. Informácie o tom, ako vám úrad práce môže pomôcť, ako aj najaktuálnejšie informácie a rady o práci v Spojenom kráľovstve môžete získať v najbližšej pobočke úradu práce (pozri strany 20/21).

Ďalšie informácie môžete nájsť aj na webovej stránke úradu práce www.jobcentreplus.co.uk alebo ich získať na telefonickej linke zriadenej pre uchádzačov o prácu (Jobseeker Direct) na telefónnom čísle 0845 6060234.

Agentúra Careers Scotland (Kariéra v Škótsku)

Táto agentúra poskytuje bezplatné informácie a poradenstvo v oblasti zamestnania, rôznych kurzov a školení a vzdelávania. Neinzeruje alebo nepropaguje voľné pracovné miesta. Poskytuje poradenstvo pri písaní životopisov či plánovaní kariéry a informácie, ktoré môžu pomôcť pri hľadaní práce.

Jej služby môžete získať týmito spôsobmi:

- Osobnou návštevou jedného z jej štyroch centier nachádzajúcich sa v Glasgowe:
centrum mesta: 9 Renfield Street, G2 5EZ
južná strana: 1018 Cathcart Road, G42 9XL
západná strana: 3 Byres Road, G11 5RD
východná strana: 121 Salamanca Street, G31 5EX
- Telefonicky na čísle 0845 8 502 502 (volania sú účtované miestnou sadzbou).
- Návštevou jej webovej stránky, na ktorej je aj osobitná časť pre nových ľudí v Spojenom kráľovstve
www.careers-scotland.org.uk/Movingtoscotland/MovingtoScotland.asp

Podnikateľské centrum pre národnostné menšiny (Ethnic Minorities Enterprise Centre)

Toto centrum poskytuje služby týkajúce sa zamestnania čiernym a národnostným menšinovým komunitám žijúcim v Glasgowe. Medzi tieto služby patrí poradenstvo o práci, hľadanie práce a písanie životopisov.

423 Paisley Road West, G51 1PZ

Telefón: 0141 419 0327

www.emecglasgow.org.uk

Pracovné agentúry: V Glasgowe je množstvo súkromných pracovných agentúr. Podrobnejšie informácie o týchto agentúrach môžete nájsť na internete. Súkromné pracovné agentúry by vám nemali účtovať žiadny poplatok za to, že vám nájdú prácu.

Noviny: Pracovné miesta sú inzerované v glasgowských novinách a na ich webových stránkach. Sú to napríklad Evening Times, The Herald, Sunday Mail a Daily Record. Noviny si môžete prečítať bezplatne v každej knižnici a na internete.

Internet: Existuje množstvo náborových webových stránok (napríklad www.s1jobs.com).

Trhy práce: Hľadajte trhy práce. Sú inzerované v novinách, na úradoch práce (Jobcentre Plus), ako aj v rozhlase.

Inzercia: Kontrolujte aj výklady a vývesné tabule v miestnych obchodoch, kaviarňach a supermarketoch.

Ak budete chcieť informácie o podnikaní, obráťte sa na úrad práce (Jobcentre Plus) alebo na organizáciu Scottish Enterprise Glasgow, Atrium Court, 50 Waterloo Street, Glasgow G2 6HQ, telefónne číslo 0141 204 1111. www.scottish-enterprise.com

Samostatná zárobková činnosť a súkromné podnikanie

Agentúra Business Gateway poskytuje prisťahovalcom podporné služby, ak chcú začať podnikateľ. Množstvo nových občanov chce začať podnikateľ, pričom môže natrafiť na bariéry, ako je jazyk, kultúra a prístup k financiám. Táto agentúra vám môže poskytnúť poradenské služby, kurzy a školenia a iné podporné služby a môže vás aj informovať o trhoch v Spojenom kráľovstve a o iných požiadavkách spojených so začatím podnikateľskej činnosti. Zavolajte na telefónne číslo 0845 609 6611 alebo navštívte webovú stránku www.bgateway.com

Jobcentre Plus

Takéto miesto treba navštíviť, ak potrebujete nejaké informácie alebo rady o práci a o štátnych sociálnych dávkach. Je tu aj jedna osobitná pobočka Jobcentre (len pre prácu) a jedna osobitná pobočka Social Security Office (pre sociálne zabezpečenie a sociálne dávky).

Jobcentre Plus

Anniesland Jobcentre Plus	21 Herschell Street Anniesland, G13 1HT	0141 950 5100
Bridgeton Jobcentre Plus	9 Muslin Street Bridgeton, G40 4AZ	0141 551 3000
Castlemilk Jobcentre Plus	Unit 1, Castlemilk Arcade Dougrie Drive, G45 9AA	0141 800 3400
Corunna House Jobcentre Plus	(District Office) Ground Floor 39 Cadogan Street, G2 7SS	0141 207 3809
Drumchapel Jobcentre Plus	67 Kinfauns Drive Drumchapel, G15 7TG	0141 800 2600
Easterhouse Jobcentre Plus	Shandwick Street G34 9DR	0141 800 6000
Glasgow City Jobcentre Plus	354 Argyle Street G2 8LX	0141 800 3300
Govan Jobcentre Plus	779-787 Govan Road G51 3JY	0141 800 6400
Hillington Jobcentre Plus	Queen Elizabeth Avenue G52 4TJ	0141 800 6500
Langside Jobcentre Plus	152-158 Battlefield Road G42 9JT	0141 800 3100
Maryhill Jobcentre Plus	1460-1470 Maryhill Road G20 9DH	0141 800 2400
Newlands Jobcentre Plus	8 Coustonholm Road G43 1SS	0141 636 8100
Parkhead Jobcentre Plus	1181 Duke Street G31 5NW	0141 800 3000

Partick Jobcentre Plus	20 Benalder Street G11 6QN	0141 337 7100
Shawlands Jobcentre Plus	118-122 Kilmarnock Road G41 3NF	0141 800 3600
Shettleston Jobcentre Plus	955 Shettleston Road G32 7NY	0141 532 8500
Springburn Jobcentre Plus	200 Atlas Road G21 4DL	0141 557 4000

Jobcentre

Laurieston Jobcentre	101-109 Devon Place G41 1RD	0141 800 3737
-------------------------	--------------------------------	---------------

Social Security

Laurieston Social Security Office	159-181 Pollokshaws Road G41 1PW	0141 420 4100
--------------------------------------	-------------------------------------	---------------

Práca

3. Vaše práva v zamestnaní

Rady o vašich právach

Každý, kto pracuje, má zaručené základné práva. Tieto práva platia rovnako pre osoby zamestnané na čiastočný úväzok (menej než 16 hodín), aj na plný úväzok. Legislatíva práce je zložitá a práva môžu byť rôzne v závislosti od vašej konkrétnej situácie. Ak nemáte istotu o niečom, **požiadajte o radu**.

Medzi dobré východzie inštitúcie, ktoré môžu poskytnúť pomoc a radu, patria:

Kongres odborových zväzov a jeho projekt pre osoby prichádzajúce pracovať do Spojeného kráľovstva (TUC Migrant Workers Project):

navštívte webovú stránku www.worksmart.org.uk alebo zavolajte na telefónne číslo 0870 600 4882 a vyžiadajte si kópiu brožúry „Práca v Spojenom kráľovstve: Vaše pracovné práva (Working in the UK; your rights)“. Táto brožúra bola vydaná v českom, estónskom, lotyšskom, maďarskom, poľskom a slovenskom jazyku.

Škótsky kongres odborových zväzov (Scottish TUC):

zavolajte na telefónne číslo 0141 337 8100, kde môžete získať radu, do ktorých odborových zväzov môžete vstúpiť a inú všeobecnú pomoc alebo navštívte webovú stránku www.stuc.org.uk

Úrad na vydávanie licencií pre sprostredkovateľov práce (Gangmasters Licensing Authority):

tento úrad vydáva licencie sprostredkovateľom práce zabezpečujúcim prísun pracovníkov do poľnohospodárstva, ovocinárstva, záhradníctva, lesníctva, zberu mäkkýšov, potravinárstva alebo do baliarskeho priemyslu. Ak pracujete v niektorom z týchto sektorov a myslíte si, že vás vykorisťujú, obráťte sa na tento úrad, ktorého úlohou je chrániť dobro a záujmy pracovníkov. Viac informácií môžete nájsť na webovej stránke www.gla.gov.uk alebo ich môžete získať telefonicky na čísle 0845 602 5020.

Poradenské služby pre verejnosť (Citizens Advice Bureau):

(pozri stranu 68).

Poradenské centrum ACAS:

navštívte jeho webovú stránku www.acas.org.uk alebo zavolajte na pomocnú telefónnu linku 08457 47 47 47.

Medzi vaše práva patrí:

Písomná zmluva:

Do dvoch mesiacov od začiatku zamestnania vám zamestnávateľ musí dať písomnú zmluvu, ktorá by mala obsahovať náležitosti týkajúce sa mzdy, pracovnej doby, dovolenky atď. **Pred jej podpísaním sa uistite, že jej úplne rozumiete.**

Výplatná páska: Váš zamestnávateľ vám musí dať pri každej výplate aj výplatnú pásku. Mala by uvádzať, akú mzdu ste dostali, aká daň bola zrazená a výšku odvodov do národného poistenia (pozri stranu 16).

Zákonná minimálna mzda: Predstavuje minimálnu sumu, ktorú by ste mali dostať za každú odpracovanú hodinu:

- Vek 22 rokov a viac – 5,52 GBP.
- Vek 18 – 21 rokov – 4,60 GBP.
- Vek 16 – 17 rokov – 3,40 GBP.

Pre pracovníkov v poľnohospodárstve platí iná minimálna mzda.

Ak vám zamestnávateľ poskytuje ubytovanie, môže vám za to strhnúť z platu maximálne 30,10 GBP na týždeň. Ak vám zabezpečuje dopravu na cestu do/z práce, môže si tieto náklady odrátať z vašej mzdy. Nemôže si však odrátať náklady na jedlo, ani občerstvenie.

Ak vám zamestnávateľ platí menej, než je minimálna mzda, porušuje zákon.

Viac informácií môžete získať na pomocnej telefónnej linke pre minimálnu mzdu na čísle 0845 6000 678 alebo na webovej stránke www.dti.gov.uk

Práva týkajúce sa pracovného času: prestávky, dovolenka, mzda počas dovolenky a obmedzenie dĺžky pracovného týždňa:

- Právo nepracovať viac než 48 hodín týždenne.
- 20-minútové prestávky na oddych po každých 6 hodinách práce (viac, ak ide o osoby mladšie než 18 rokov).
- Platená dovolenka 4 týždne do roka.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci: Váš zamestnávateľ musí zabezpečiť, aby vaše pracovisko bolo bezpečné a neškodilo zdraviu.

Právo na vstup do odborového zväzu: Vstup do odborového zväzu nemôže byť dôvodom na vašu diskrimináciu.

Právo nebyť diskriminovaný: Nesmie sa s vami zaobchádzať menej priaznivo než s ostatnými pracovníkmi kvôli vašej rase, pohlaviu, invalidite, veku, tehotenstvu, sexuálnej orientácii, viere alebo presvedčeniu.

Ďalšie informácie môžete získať na poradenskej telefónnej linke Kongresu odborových zväzov Poznajte svoje práva (TUC Know Your Rights Line) na čísle 0870 600 4882 alebo na telefónnom čísle Škótskeho kongresu odborových zväzov (Scottish TUC) 0141 337 8100.

Sociálne dávky poskytované popri mzde

Ak pracujete, v prípade choroby alebo tehotenstva môžete získať nemocenské alebo materské dávky. Závisí to od vašej situácie a príspevkov, ktoré ste zaplatili do systému národného poistenia.

Ak je vaša mzda nízka, môžete požiadať o príspevok na bývanie, príspevok na miestnu daň a o daňové úľavy pre pracujúcich s nízkym príjmom.

Ak chcete získať nárok na tieto dávky, musíte byť evidovaný v Programe registrácie pracovníkov a platiť odvody do systému národného poistenia.

Ďalšie informácie o týchto dávkach a o tom, ako o ne môžete požiadať vám poskytne miestny úrad práce (Jobcentre Plus/Jobcentre) (pozri strany 20/21).

Ďalšie formy štátnej sociálnej podpory

V prípade, že ste pracovali v Spojenom kráľovstve dlhšie než 12 mesiacov, máte nárok na rovnakú štátnu podporu ako občania Spojeného kráľovstva. Napríklad na podporu v nezamestnanosti, ak môžete pracovať, ale ste nezamestnaný, na sociálnu podporu alebo na invalidné dávky, ak nemôžete pracovať.

Váš miestny úrad práce (Jobcentre Plus) alebo miestna pobočka sociálneho zabezpečenia (Social Security Office) vám poskytne ďalšie informácie o sociálnych dávkach a o tom, ako o ne treba požiadať. (Adresu najbližšej pobočky nájdete na strane 20/21).

NEZABUDNITE:

Musíte byť zaevidovaný v Programe registrácie pracovníkov. Ak ste z Bulharska alebo Rumunska musíte byť zaevidovaný v Programe pre pracovníkov z prístupových krajín. Hoci poplatok za registráciu predstavuje 90 GBP, znamená to, že môžete pracovať legálne a získať tak viac práv a lepšiu ochranu.

Ak ste sa dostali do Glasgowa proti vašej vôli alebo vás nútia vykonávať prácu, ktorá je nebezpečná alebo ktorú považujete za nelegálnu, obráťte sa na políciu.

*Máte finančné
problémy?
Môžeme vám pomôcť
– bezplatne*

Ak vás trápia nejaké dlhy, môžeme vám poradiť.

GAIN je sieť agentúr, ktoré poskytujú poradenstvo v oblasti dlhov. Poradenstvo je bezplatné, nestranné a dôverné. Telefónne hovory z pevných liniek a z mobilných telefónov niektorých operátorov sú bezplatné.

Viac informácií môžete získať na telefónnom čísle **0808 801 1011** alebo na webovej stránke www.gain4u.org.uk.

Glasgow's Advice &
Information Network

Bývanie

1. Ako si nájsť ubytovanie

Váš zamestnávateľ vám možno zabezpečil aj ubytovanie. Ak nie, máte rôzne možnosti:

Ubytovanie s raňajkami (Bed and breakfast): Môže byť síce drahé, no v prípade potreby sa vám môže zísť na pár dní.

Ubytovne: Napríklad Euro Hostel a Backpackers poskytujú nocľah vo viac lôžkových izbách približne za 14 GBP za noc.

Podrobnejšie informácie o komerčných ubytovniach a ubytovaní s raňajkami môžete získať v turistickom informačnom centre na adrese 11 George Square, G2 1DY, telefón 0141 204 4400, e-mail enquiries@seeglasgow.com alebo na webovej stránke www.seeglasgow.com

Súkromný prenájom: Ubytovanie si môžete prenajať od súkromného prenajímateľa. Výška nájomného sa v jednotlivých častiach mesta líši, no zvyčajne zaplatíte 200 až 250 GBP za mesiac za jednoposteľovú izbu v spoločnom byte (nezahŕňajúc účty za spotrebu energie atď.) a 550 GBP a viac za trojizbový byt. Podrobnejšie informácie o domoch na prenájom môžete nájsť v utorkovom vydaní novín Evening Times, v realitných kanceláriách a vo výkladoch miestnych obchodov.

Sociálne byty: Tento typ ubytovania si môžete prenajať od Glasgowskej asociácie poskytovateľov ubytovania alebo inej Asociácie poskytovateľov ubytovania (registrovaných prenajímateľov sociálneho ubytovania) alebo od bytových družstiev. Tieto organizácie poskytujú ubytovanie za prijateľné ceny. Skôr než sa dostanete na čakaciu listinu niektorej asociácie poskytovateľov ubytovania, budete musieť vyplniť prihlášku (v závislosti od vašich požiadaviek možno budete musieť na ubytovanie čakať). Zoznam všetkých asociácií poskytovateľov ubytovania v Glasgowe môžete nájsť na webovej stránke Škótskej federácie asociácií poskytovateľov ubytovania www.sfha.co.uk alebo získať na telefónnom čísle 0141 332 8113.

Kúpa nehnuteľnosti: Môžete si kúpiť svoj vlastný dom. Ceny sa v jednotlivých častiach mesta líšia. Skôr než si požičiate peniaze (vezmete hypotekárny úver) a kúpite dom, mali by ste sa o tom s niekým poradiť.

Ak nemáte žiadne ubytovanie a ste bez domova

Za určitých okolností vám s ubytovaním môže pomôcť Mestská rada v Glasgowe. Ak už pracujete v Spojenom kráľovstve dlhšie než 12 mesiacov, vzniká vám nárok na pomoc pri hľadaní ubytovania. Ak v Spojenom kráľovstve pracujete kratšie než 12 mesiacov, aj tak môžete mať na pomoc tohto typu nárok, ak ste evidovaný v Programe registrácie pracovníkov a pracujete pre zamestnávateľa, ktorý je uvedený na vašom registračnom osvedčení. Ak chcete získať viac informácií a užitočné rady, zavolajte na BEZPLATNÉ telefónne číslo 0800 838 502 (24 hodín) alebo navštívte Hamish Allan Centre na adrese 180 Centre Street. Prípadne môžete navštíviť aj miestny tím sociálnych pracovníkov (Community Casework Team).

Súkromný prenájom

Väčšina prichádzajúcich pracovníkov si ubytovanie prenajíma súkromne. Tu je zopár poznámok k prenajímaniu:

1. Prenajímateľ by mal byť **zaregistrovaný ako prenajímateľ**. To znamená, že jeho činnosť je „v poriadku“ a že dodržiava určité štandardy. Registráciu prenajímateľa si môžete overiť na telefónnom čísle 0800 027 0414 alebo na internete na webovej stránke www.landlordregistrationscotland.gov.uk.
2. Prenajímateľ musí mať **licenciu na prenájom viacerým nájomníkom (HMO licenciu)**, ak v prenajatom dome bývajú tri alebo viaceré osoby, ktoré nie sú vo vzájomnom vzťahu a zdieľajú spoločnú toaletu, kúpeľňu alebo kuchyňu. To, či má prenajímateľ takúto licenciu si môžete overiť, ak zavoláte na Mestskú radu v Glasgowe na telefónnom čísle 0141 287 4535.
3. S prenajímateľom by ste mali uzavrieť **nájomnú zmluvu**. Je to zmluva, ktorú obaja podpíšete a ktorá vymedzuje vaše povinnosti i povinnosti prenajímateľa. **Pred jej podpísaním sa uistite, že všetkému rozumiete**. Ak máte v súvislosti so zmluvou nejaké pochybnosti, požiadajte o radu ktorúkoľvek z organizácií, ktorých zoznam sa nachádza na konci tejto časti.
4. V nájomnej zmluve bude uvedené, čo všetko je súčasťou nájomného, napríklad či je to aj nábytok. Nájomné obvykle **nezahŕňa** náklady na vykurovanie, osvetlenie a telefón. Zmluva zároveň určí, koľko osôb sa môže v dome zdržiavať a či sú povolené domáce zvieratá.
5. Nájomnú zmluvu ste povinný dodržiavať. V dome by napríklad nemalo bývať viac osôb, než je uvedené v zmluve. Ak nájomnú zmluvu porušíte, prenajímateľ vás môže nechať vysťahovať.

6. Aj prenajímateľ musí dodržiavať ustanovenia nájomnej zmluvy.
7. Ako podnájomník máte práva i povinnosti. Prenajímateľ musí napríklad udržiavať izoláciu domu proti vetru a vode a dom by mal byť obývatel'ný, keď sa do neho nasťahujete. Za vykonanie generálnych opráv zodpovedá prenajímateľ. Vy však zodpovedáte za čistotu a poriadok v dome. Týka sa to aj priestorov okolo domu (pozri stranu 33).
8. Ak prenajímateľ neopraví alebo neudržiava dom napriek vašim požiadavkám, mali by ste sa obrátiť na Grémium súkromných prenajímateľov ubytovania (Private Rented Housing Panel) a požiadať o radu. Kontaktné údaje sú: 140 West Campbell Street, G2 4TZ, telefón 0141 572 1170.
9. Ak bývate v prenájme, prenajímateľ vás nemôže len tak vystaňhovať, pretože ste chránený zákonom. Okolnosti bývajú rôzne v závislosti od druhu prenájmu a vašej situácie. Ak máte s prenajímateľom nejaké problémy alebo vám hrozí násilné vystaňhovanie, je dôležité, aby ste sa s niekým **odborne poradili**. Môžete sa obrátiť na ktorúkoľvek z organizácií, ktorých zoznam je uvedený v tejto časti.

Platenie nájomného

Možno budete musieť zaplatiť **zálohu**, teda zálohu za prenájom, ktorú zaplatíte po tom, čo prenájom prijmete, a/alebo bezpečnostnú zálohu, ktorá bude pokrývať prípadné škody alebo straty. Skôr než za niečo zaplatíte alebo než sa niekam nasťahujete, skontrolujte stav domu a zoznam vecí, ktoré sa v ňom nachádzajú. Výška zálohy zvyčajne zodpovedá približne mesačnému nájomnému, pričom nesmie prevyšovať výšku dvojmesačného nájomného. Ak sa dom pri ukončení prenájmu nachádza v rovnakom stave ako v čase, keď ste sa do neho nasťahovali a nemáte žiadne nezaplatené účty, prenajímateľ by vám mal vrátiť celú zálohu

Okrem nájomného musíte platiť aj miestnu daň (pozri stranu 35).

Informácie a poradenstvo

Bezplatné informácie a poradenstvo o ubytovaní môžete získať od najbližšieho tímu sociálnych pracovníkov (Social Work Services Community Casework Team) (pozri stranu 31), od pomocného ubytovacieho centra Shelter (Útočisko) alebo v Centre poradenských služieb pre verejnosť (Citizens Advice Bureau). V prípade potreby požiadajte o tlmočníka.

Mestská rada Glasgova vydala užitočnú príručku o bývaní (Housing Options – Možnosti ubytovania), ktorá je k dispozícii na internete na webovej stránke www.glasgow.gov.uk/housingoptions

Shelter Housing Aid Centre

(Pomocné ubytovacie centrum Shelter)

First Floor Suite 2, Breckenridge House

274 Sauchiehall Street, G2 3EH

Telefón: 0844 8935560

www.shelter.org.uk

Ak potrebujete naliehavú pomoc, zavolajte na linku Shelterline na telefónnom čísle 0808 800 4444 (je to bezplatné číslo dostupné 24 hodín denne).

Glasgow Central Citizens Advice Bureau

(Ústredné centrum poradenských služieb pre verejnosť mesta Glasgow)

88 Bell Street, G1 1LQ

Telefón: 0141 552 5556

www.adviceguide.org.uk

Citizens Advice Direct:

(Poradenstvo pre verejnosť)

Telefonické poradenstvo: 0870 290 3000

Služby sociálnej starostlivosti

Community Casework Team West

52/54 Dunkenny Square
Drumchapel, G15 8NB
Telefón: 0141 287 3158

Community Casework Team North West

35 Church Street, G11 5JT
Telefón: 0141 276 3184

Community Casework Team North

30 Mansion Street, G22 5SZ
Telefón: 0141 276 6169

Community Casework Team East

33 Burnmouth Road, G33 4ST
Telefón: 0141 276 6153

Community Casework Team North East

33 Burnmouth Road, G33 4ST
Telefón: 0141 276 6153

Community Casework Team South East

1st Floor, TwoMax Building
187 Old Rutherglen Road, G5 0RE
Telefón: 0141 276 8201

Community Casework Team South

1st Floor, TwoMax Building
187 Old Rutherglen Road, G5 0RE
Telefón: 0141 276 8201

Community Casework Team Greater Pollok

27 Brockburn Road
Pollok, G53 5BG
Telefón: 0141 287 1588

Community Casework Team South West

299/301 Shieldhall Road
Govan, G51 4HB
Telefón: 0141 880 9936

Bývanie

2. Život v komunite

Každý obyvateľ Glasgowa by sa mal starať o svoje okolie a udržiavať dobré vzťahy so susedmi a inými ľuďmi v danej obytnej časti. V súvislosti s tým existuje niekoľko základných pravidiel:

Starostlivosť o domov

Je dôležité, aby ste sa o svoj domov starali a dom udržiavali v čistote a dobrom technickom stave. Svoj dom by ste nemali používať ako dielňu alebo sklad, napríklad sklad elektrického vybavenia.

Nadmerný počet osôb

Na každú izbu vášho domu by mali pripadať najviac 2 osoby. Ak má váš dom 3 izby, nemalo by v ňom bývať viac než 6 ľudí. (Jedna dospelá osoba sa rovná 2 deťom mladším než 10 rokov.) Ak bude vo vašom dome bývať priveľa ľudí, spôsobí vám to bezpečnostné problémy a problémy so susedmi. Zároveň tým zrejme porušíte zmluvu, ktorú máte uzavretú s prenajímateľom a ten vás bude preto môcť dať vysťahovať.

Bývanie v bytovom dome

Počas vášho pobytu v Glasgowe budete zrejme bývať v bytovom dome. Takýto typ bývania funguje najlepšie, ak ste ohľaduplný voči ľuďom bývajúcim v okolitých bytoch.

Upratovanie schodišťa

Čistenie spoločného schodišťa je **vaša** povinnosť, a nie povinnosť majiteľa bytu. Pri zabezpečovaní čistoty schodov a odpočívadiel sa musíte striedať.

Hluk

Zvuk sa šíri, preto by ste mali byť potichu od 23.00 do 9.00. V inej dobe by ste mali byť tiež ohľaduplný, a to najmä v nedeľu. Hudbu počúvajte potichu, najmä v uvedenom čase, pretože hlasná hudba je častou príčinou susedských sporov.

Voda

Pozor na presakovanie vody, pretekajúce výlevky a vaní, pretože voda sa môže cez podlahu dostať do bytu pod vami a spôsobiť v ňom značné škody.

Zadný dvor: Priestory v zadnej časti sú určené na hranie sa detí a sušenie bielizne na šnúrach. Tieto priestory musíte udržiavať v čistote a zabezpečiť, aby boli pre deti bezpečné. Je to **vaša** povinnosť, a nie povinnosť majiteľa domu.

Odpadky

Mesto zabezpečuje odvoz domáceho odpadu raz týždenne.

S domácim odpadom je veľa problémov.

Domáci odpad **musíte** vhadzovať **len do nádob na to určených**.

Nesmiete ho nechávať nikde inde.

Veko na nádobu **musíte** po jej použití opäť zavrieť.

Ak sa váš domáci odpad do nádoby nezmestí, **obráťte sa na Mestskú radu**.

Nevyberajte odpadky z iných nádob.

Nedovoľte deťom, aby sa hrali v blízkosti nádob alebo aby z nich vyberali odpadky.

Starý nábytok a rozmerné predmety

Mesto organizuje raz týždenne odvoz vecí, ktoré sa do nádob na odpad nezmestia, ako aj odvoz starého nábytku, napríklad postelí. Ak chcete zistiť, v ktorý deň sa tento odvoz realizuje vo vašej miestnej časti, zavolajte na telefónne číslo 0141 287 9700.

V deň odvozu vyložte takéto veci na ulicu. Nevykladajte ich von v žiadny iný deň. Počas sviatkov sa odpad neodváža.

Ak potrebujete odviezť **chladničku**, zavolajte na telefónne číslo 0141 287 9700, pretože chladničky sa odvážajú osobitne.

Asanácia

Močenie alebo vykonávanie veľkej potreby na zadných dvoroch a na verejných uličkách a uliciach je protizákonné.

Ak sa vo vašej nehnuteľnosti nachádzajú šváby, musíte sa ich zbaviť, pretože škodia zdraviu. Ak chcete zistiť, ako sa môžete zbaviť švábov, obráťte sa na Centrum pre prístup k službám spojených s ochranou životného prostredia (Environmental Services Access Centre) (pozri stranu 34).

Na ulici

Zhromažďovanie väčšieho počtu ľudí na ulici nie je protizákonné. Uvedomte si však, že ľudia môžu mať strach, keď vidia na rohoch ulíc veľké skupiny ľudí. Môže to spôsobiť problémy vo vašom okolí.

Žobranie na ulici nie je tolerované a za určitých okolností môže mať za následok zatknutie políciou.

Ďalšie informácie

Zavolajte do Centra pre prístup k službám spojených s ochranou životného prostredia na telefónnom čísle 0141 287 9700 alebo navštívte webovú stránku www.glasgow.gov.uk (služby spojené s ochranou životného prostredia).

Ak vlastníte dom alebo ho máte prenajatý, musíte platiť miestnu daň. Ide o miestnu daň za služby, akými sú napríklad školy, knižnice, osvetlenie ulíc a voda.

Koľko treba platiť

Výška tejto dane závisí od hodnoty vášho domu.

Kto je platiteľom tejto dane

Miestnu daň musí platiť väčšina ľudí starších než 18 rokov. Existujú zľavy, napríklad pre ľudí, ktorí bývajú sami. Ak chcete podrobnejšie informácie, zavolajte na informačnú linku o miestnej dani na telefónnom čísle 0845 600 8040 alebo navštívte webovú stránku www.glasgow.gov.uk

Akým spôsobom sa daň platí

Daň sa platí mesačne. Existuje mnoho spôsobov platby. Môžete ju platiť cez internet, v inkasných kanceláriách Mestskej rady a v obchodoch a supermarketoch, ktoré používajú platobnú sieť PayPoint. Ak máte bankový účet, môžete ju platiť formou inkasa priamo z účtu.

Ak si nemôžete dovoliť platiť túto daň

Ak máte nárok na sociálne dávky alebo máte nízky príjem, možno môžete požiadať o zníženie tejto dane. Podrobnejšie informácie môžete získať na informačnej telefónnej linke o miestnej dani.

Ak máte nedoplatky tejto dane

Pravidelné uhrádzanie miestnej dane je dôležité. V opačnom prípade vám môže byť vyrubená pokuta vo výške dodatočných 10 % a môže byť voči vám zahájené súdne konanie.

Ak miestnu daň nie ste schopný platiť, informujte o tom Mestskú radu. Čím skôr bude o tom vedieť, tým skôr vám môže pomôcť problém vyriešiť, aby ste sa nemuseli zadlžiť.

Ďalšie informácie

The Council Tax Office
45 John Street, G1 1JE

Informačná linka o miestnej dani: 0845 600 8040

Email: counciltax@fs.glasgow.gov.uk

www.glasgow.gov.uk

PRINCES SQUARE

الشارع الرئيسي
الشارع الفرعي
→
→
→

PRINCES SQUARE

GER

101

1115

PRINCES SQUARE

V tejto časti sa dozviete, ako predchádzať požiaru v domácnosti a čo robiť v prípade požiaru. Pozorne si ju prečítajte. Zabezpečte, aby **každý vo vašej domácnosti vedel, čo robiť v prípade požiaru**.

Požiarna prevencia

Požiarna a záchranná služba v Strathclyde ponúka BEZPLATNÉ požiarne bezpečnostné kontroly domácností. Jej zamestnanci vás navštívia a povedia vám, nakoľko je vaša domácnosť bezpečná. Poskytnú vám informácie a rady a v prípade potreby vám BEZPLATNE nainštalujú detektor dymu so životnosťou 10 rokov. Ak si chcete objednať ich návštevu, zavolajte na bezplatné telefónne číslo 0800 0731 999.

Cigarety a oheň

Fajčenie je hlavnou príčinou úmrtí v dôsledku požiarov v domácnostiach. V Glasgowe vlni zomrelo na následky požiaru, ktorý bol vo väčšine prípadov zapríčinený cigaretami, osem ľudí. Takže:

- Buďte opatrný pri zaobchádzaní so zápalkami a zapaľovačmi.
- Buďte opatrný pri hasení cigariet.
- Starostlivo vyprázdňujte popolníky.
- Buďte obzvlášť opatrný, ak ste unavený alebo ste pili alkohol.
- Kontrolujte funkčnosť poplašných hlásičov dymu.

Poplašné hlásiče dymu

Na každom podlaží vášho domu by mal byť nainštalovaný aspoň jeden poplašný hlásič dymu. V niektorých domoch sú tieto hlásiče napájané z elektrickej siete. Vo väčšine prípadov sú však napájané batériami s dlhou životnosťou. Ich funkčnosť kontrolujte raz týždenne stlačením testovacieho tlačidla. Batérie vymieňajte raz ročne. Ak potrebujete nový poplašný hlásič dymu, zavolajte na bezplatné telefónne číslo 0800 0731 999 a objednajete si požiarne bezpečnostnú kontrolu domácnosti.

Bývanie v bytovom dome

Pri navrhovaní a stavbe bytového domu, v ktorom bývate, sa bral ohľad na bezpečnosť. Steny a dvere medzi bytmi sú odolné proti ohňu a dokážu zastaviť šírenie dymu. Zabezpečte, aby:

- Na schodoch a chodbách bytového domu neboli veci alebo odpadky.
- Únikové trasy boli priechodné.

Ak sa spustí váš poplašný hlásič dymu alebo objavíte oheň:

Povedzte o tom všetkým členom domácnosti a čo najrýchlejšie ich dostaňte von.

Zavrite dvere.

Keď sa dostanete von, z akéhokoľvek telefónu zavolajte na telefónne číslo 999 a žiadajte požiarnikov. Povedzte im adresu domu, v ktorom horí.

CHOĎTE VON, ZAVOLAJTE POŽIARNIKOV, ZOSTAŇTE VONKU!

Ak sa nachádzate vo výškovej budove:

- Neopúšťajte byt balkónom, ak to nie je riadna úniková trasa.
- Nepoužite výtah – použite schody.
- Zavolajte na telefónne číslo 999 a žiadajte požiarnikov. Uvedte svoju adresu a poschodie, na ktorom horí.

Ak horí v inom byte:

Ak vo vašom byte nie je žiadny oheň alebo dym, zostaňte tam. Postavte sa k oknu, aby vás videli.

Ak váš byt zasiahlo teplo alebo dym, opusťte ho únikovou trasou. Tá by mala byť vyznačená na každom poschodí výškovej budovy.

- Nepoužite výtah – použite schody.
- Zavolajte na telefónne číslo 999 a žiadajte požiarnikov. Povedzte im, kde horí.

Ďalšie informácie môžete nájsť na webovej stránke:

www.strathclydefire.org

www.dontgivefireahome.com

Ak bývate v prenájme, prenajímateľ musí zabezpečiť, že:

- Všetky plynové zariadenia, armatúry a potrubia sú bezpečné.
- Raz za rok budú skontrolované technikom z CORGI (Asociácie registrovaných kúrenárov).
- Dostanete kópiu záznamu bezpečnostnej kontroly.

Ak máte nejaké obavy, že niektoré plynové zariadenie nie je bezpečné alebo správne inštalované, obráťte sa na asociáciu CORGI.

Viac informácií môžete nájsť na webovej stránke www.trustcorgi.com alebo získať telefonicky na čísle 0800 915 0485.

Núdzové situácie súvisiace s plynom

Ak cítite plyn alebo si myslíte, že asi dochádza k úniku plynu či oxidu uhoľnatého, mali by ste **okamžite**:

- Uzatvoriť prívod plynu pri merači.
- Zahasiť akýkoľvek otvorený plamienok.
- Otvoriť dvere a okná.
- Vyhládať lekársku pomoc (ak bol niekto vystavený účinkom oxidu uhoľnatého).
- V prípade potreby zavolať políciu, požiarnikov či sanitku.

Nezapínajte ani nevypínajte žiadne elektrické zariadenie, lebo pri tom môže vzniknúť iskra.

Nahláste núdzovú situáciu súvisiacu s plynom na bezplatnom telefónnom čísle 0800 111 999.

MERCHANT CITY

A black and white photograph capturing a view through a large, weathered stone archway. The arch frames a grand, classical building facade. A prominent sign with the words "MERCHANT CITY" in a serif font is mounted across the middle of the arch. The building behind the arch features a series of tall, fluted columns and arched windows. In the foreground, several people are walking through the archway, their figures slightly blurred, suggesting movement. The overall scene is a blend of historical architecture and modern urban life.

Zdravotná starostlivosť

Služby zdravotnej starostlivosti zabezpečuje systém štátnej zdravotnej starostlivosti (National Health Service – NHS). Väčšinu služieb získate prostredníctvom svojho rodinného lekára (tzv. všeobecného lekára). **U všeobecného lekára sa zaregistrujte čo najskôr – nečakajte, kým neochoriete alebo nebudete mať nejaké zdravotné problémy.**

Ak nie ste zaregistrovaný u žiadneho všeobecného lekára a vážne ochoriete, choďte do najbližšej nemocnice s úrazovým a pohotovostným oddelením.

Každé **zdravotné ošetrovanie** v rámci systému štátnej zdravotnej starostlivosti je bezplatné. Váš všeobecný lekár vám však môže účtovať nejaký poplatok za zdravotné prehliadky požadované zamestnávateľmi alebo poisťovacími spoločnosťami, za súkromné lekárske potvrdenia, za potvrdenia na cesty do zahraničia a za niektoré očkovania potrebné pred cestami do zahraničia. Je možné, že budete musieť platiť za lieky (pozri stranu 43), ako aj za zubnú a očnú starostlivosť (pozri stranu 44).

Registrácia u všeobecného lekára

Mali by ste sa zaregistrovať u všeobecného lekára niekde v blízkosti vášho bydliska. Zoznam všeobecných lekárov môžete nájsť v miestnej knižnici alebo na internete na webovej stránke www.show.scot.nhs.uk. Na miestnych všeobecných lekárov sa môžete opýtať aj svojich priateľov či susedov.

Navštívte ordináciu všeobecného lekára a požiadajte o zaevidovanie do zoznamu pacientov. Registrácia je bezplatná. Môžete žiadať, aby vašou všeobecnou lekárkou bola žena.

Ak všeobecný lekár nemá kapacitu pre ďalších pacientov, môže vašu žiadosť o registráciu odmietnuť. Ak máte pri hľadaní všeobecného lekára problémy, zavolajte na Oddelenie služieb všeobecných lekárov (Practitioner Services Department) na telefónnom čísle 0141 211 0676.

U všeobecného lekára vám pri registrácii povedia, aké doklady preukazujúce vaše postavenie v Spojenom kráľovstve od vás potrebujú. Ak ste napríklad občan štátu, ktorý je členom Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), a plánujete v Spojenom kráľovstve zostať natrvalo, môže od vás žiadať dokumenty potvrdzujúce váš zámer zostať v krajine, ako sú napríklad potvrdenia o zaplatení miestnej dane. Ak chcete žiť v Spojenom kráľovstve len krátkodobo, možno budete musieť ukázať Európsky preukaz zdravotného poistenia.

Ako občan EHP máte (a zároveň aj vaša manželka/manžel/partner/partnerka a deti) právo na rovnakú liečbu ako všetci občania Spojeného kráľovstva. Ak ste v Spojenom kráľovstve len dočasne, pri liečbe sa bude brať do úvahy charakter starostlivosti a predpokladaná dĺžka vášho pobytu v krajine. Viac informácií môžete získať u všeobecného lekára.

Ako získať zdravotnú starostlivosť

Zavolajte svojmu všeobecnému lekárovi a dohodnite si uňho návštevu.

Väčšina všeobecných lekárov prijíma **len objednaných** pacientov. Personál ordinácie vám povie presný termín návštevy. Návšteva sa vzťahuje len na **jednu osobu**. Je dôležité, aby ste termín dodržali a aby ste **dali lekárovi vedieť**, ak nemôžete prísť.

Prostredníctvom všeobecného lekára sa dostanete k väčšine ďalších zdravotníckych služieb vrátane pôrodníckych, fyzioterapie a starostlivosti o duševné zdravie, ako aj k nemocničnej starostlivosti. Neplatí to však pre zubnú a očnú starostlivosť.

Mimo obvyklých ordinačných hodín

Každý všeobecný lekár má nejaký vlastný spôsob, ako pomáhať pacientom mimo obvyklých ordinačných hodín. Ak ste chorý vy alebo osoba vo vašej opatere a myslíte si, že nemôžete čakať do začiatku ordinačných hodín, zavolajte do ordinácie všeobecného lekára a informujte sa o možnosti ošetrovania. Môžete zavolať aj na nepretržitú linku NHS 24 na telefónnom čísle 08454 24 24 24.

Na tejto linke vám poskytnú aj všeobecné zdravotnícke informácie.

Podrobnejšie informácie môžete nájsť na webovej stránke www.nhs24.co.uk

Drobné úrazy

V prípade drobných úrazov by ste mali ísť do najbližšej nemocnice s úrazovým a pohotovostným oddelením.

Naliehavé situácie

V prípade naliehavej situácie, ak napríklad niekto veľmi krváca alebo sa mu zastavilo dýchanie, zavolajte na telefónne číslo 999 a povedzte, že potrebujete sanitku. Uveďte svoje meno a adresu, na ktorú má sanitka prísť.

Vaše deti

Systém štátnej zdravotnej starostlivosti poskytuje zdravotnú starostlivosť pre všetky deti a mládež. Pravidelne sa konajú aj lekárske prehliadky v školách. Ak máte deti, **musíte ich zaregistrovať** u všeobecného lekára.

Očkovanie proti infekčným chorobám

V Spojenom kráľovstve sú deti spravidla očkované proti osýpkam, mumpsu, ružienke (rubeole), detskej obrne, záškrtu, tetanu a zápalu mozgových blán. Zvyčajne sa podrobujú aj tuberkulóznym testom. Tieto ochorenia môžu mať veľmi vážny priebeh, **a preto je veľmi dôležité**, aby ste si u svojho všeobecného lekára, zdravotnej opatrovateľky alebo školskej zdravotnej sestry overili, či vaše dieťa potrebuje takéto očkovanie.

Antikoncepcia a pohlavné zdravie

Systém štátnej zdravotnej starostlivosti v Glasgowe poskytuje služby týkajúce sa pohlavného zdravia a reprodukcie prostredníctvom Sandyfordskej iniciatívy. Táto organizácia poskytuje aj poradenstvo, informácie a špecializované služby. Všetky služby sú bezplatné a na ich získanie nepotrebuje odporúčanie od všeobecného lekára. **Sandyfordská iniciatíva** prevádzkuje kliniky po celom Glasgowe. Ak chcete získať podrobnejšie informácie, zavolajte na nižšie uvedené telefónne číslo.

The Sandyford Initiative

2-6 Sandyford Place

Sauchiehall Street

G3 7NB

Telefón: 0141 211 8130

Prezervatívy si môžete kúpiť v supermarketoch, na čerpacích staniciach, vo verejných toaletách a v lekárňach.

Lekáreň

Ak potrebujete liek, všeobecný lekár vám vystaví **recept**, s ktorým musíte ísť do **lekárne**. Lekáreň sa môže nachádzať aj priamo pri ordinácii všeobecného lekára. V opačnom prípade ju určite nájdete aj niekde v blízkosti svojho bydliska.

Lekárnici vám tiež môžu poskytnúť rady a predať lieky na drobné problémy, ktorých výdaj nie je viazaný na lekárske predpis. Ceny týchto liekov sú rôzne.

Poplatky za lieky/recept

Za recepty sa platí poplatok (k aprílu 2008 to bolo 5 GBP za každý recept). Deti, tehotné ženy, starší ľudia a ľudia, ktorí poberajú sociálne dávky alebo majú nízke príjmy, tento poplatok neplatia.

Ak si lieky dávate predpisovať pravidelne, možno pre vás bude výhodné zakúpiť si v lekárni **predplatenú kartu**. Jej cena je 17 GBP na 4 mesiace a 48 GBP na 12 mesiacov.

Ak chcete získať viac informácií o poplatkoch za recepty, prečítajte si leták HC11, ktorý môžete nájsť v každej lekárni alebo na pošte.

Zubári (zuby)

Mali by ste sa zaregistrovať u zubára v mieste vášho bydliska. Zoznam miestnych zubárov môžete nájsť v miestnej knižnici alebo v zdravotnom stredisku, prípadne sa opýtajte priateľov a susedov. Môžete sa zaregistrovať u zubára, ktorý vykonáva svoju prax v rámci systému štátnej zdravotnej starostlivosti alebo u súkromného zubára (u súkromného lekára sa platí za všetky služby). Ak máte s registráciou u zubára problémy, zavolajte na telefónne číslo 0141 427 8232.

Vláda určuje poplatky za ošetrovanie zubov v rámci systému štátnej zdravotnej starostlivosti raz ročne. Za zubnú prehliadku sa neplatí. Potom pacient hradí 80 % nákladov na liečbu, maximálne do výšky 384 GBP za akýkoľvek druh liečby. Nárok na bezplatnú starostlivosť v rámci systému štátnej zdravotnej starostlivosti majú:

- Osoby mladšie než 18 rokov.
- Osoby mladšie než 19 rokov, ktoré študujú v rámci denného štúdia.
- Tehotné ženy alebo ženy, ktoré majú dieťa mladšie než 12 mesiacov.
- Dospelí, ktorí poberajú sociálne minimum alebo iné dávky, napríklad podporu pre rodiny s nízkymi príjmami alebo podporu v nezamestnanosti.

Ľudia s nízkymi príjmami (vrátane starších ľudí a študentov) môžu prostredníctvom formulára HC1 požiadať o kompenzáciu nákladov na ošetrovanie zubov. Formulár je k dispozícii u zubného lekára alebo na pošte.

Ak ide o naliehavý prípad alebo máte bolesti, kontaktujte svojho zubára. Ak nemáte svojho zubára, obráťte sa na zubnú nemocnicu Dental Hospital, 378 Sauchiehall Street. Jej telefónne číslo je 0141 232 6323. Za služby v tejto nemocnici sa platí a treba sa najprv objednať. Telefonické linky sú v prevádzke v pracovných dňoch od 9.00 do 12.45 a od 13.30 do 17.00.

Starostlivosť o zrak

Zrak vám vyšetří každý optik. Ak máte nárok na bezplatnú starostlivosť v rámci systému štátnej zdravotnej starostlivosti, prehliadka očí je bezplatná. Zaplatiť budete musieť za okuliare, a to buď celú sumu alebo jej časť. Optik vás bude o cenách informovať a povie vám, či budete potrebovať nejaké doklady. Ak sa pri vyšetrení zraku odhalí nejaký zdravotný problém, optik vám odporučí návštevu vášho všeobecného lekára.

Ostatné otázky týkajúce sa zdravia

Keď vy alebo niekto vo vašej starostlivosti potrebuje špeciálnu pomoc alebo ošetrovanie kvôli postihnutiu, kvôli nejakému zdravotnému problému, prípadne, ak máte nejaké špeciálne potreby, obráťte sa na svojho všeobecného lekára. Všeobecný lekár vás bude informovať o tom, kde môžete získať prípadnú pomoc.

Tlmočenie

Ak nehovoríte dobre po anglicky, informujte o tom administratívny personál v ordinácii všeobecného lekára alebo v inom zdravotníckom zariadení. Môžu vám zabezpečiť tlmočníka a poskytnúť vám tak informácie vo vašom rodnom jazyku.

Sťažnosti

Ak so službami nie ste spokojný, máte právo sa sťažovať. Požiadajte o reklamačný poriadok, v ktorom nájdete informácie o spôsobe podania sťažnosti.

Pomoc a informácie

Ak potrebujete pomoc s vyplnením nejakého zdravotníckeho tlačiva alebo iných tlačív, obráťte sa na Poradenské služby pre verejnosť (Citizens Advice Bureau) (pozri stranu 68).

Viac informácií môžete získať na bezplatnej pomocnej telefonickej linke NHS Škótsko na čísle 0800 22 44 88 a na webových stránkach

www.show.scot.nhs.uk a www.adviceguide.org.uk/scotland

Služby pre ženy

Poradenstvo a podpora

Ak sa chcete o svojich problémoch porozprávať so ženou, k dispozícii je mnoho služieb, ktoré môžu byť pre vás užitočné. Tieto služby sú bezplatné a nikto sa nedozvie, že ste ich využili. Prednostne sa poskytujú ženám mladším než 18 rokov a deťom, ktorým hrozí vážne nebezpečenstvo. Všetky organizácie uvedené nižšie vám môžu zabezpečiť kontakt s ďalšími odborníkmi poskytujúcimi špecializovanú pomoc. Dajte im vedieť, či potrebujete tlmočníka a či by ste chceli, aby tlmočnicou bola žena.

Starostlivosť o budúce matky

Ak ste tehotná, objednajte sa u svojho všeobecného lekára, ktorý vám poskytne kontakt na organizácie zabezpečujúce starostlivosť o budúce matky.

V prípade neželaného tehotenstva sa môžete obrátiť na svojho všeobecného lekára alebo na **Sandyfordskú iniciatívu**, ktorej telefónne číslo je 0141 211 8130. Na túto iniciatívu sa môžete obrátiť aj bez toho, aby ste kontaktovali svojho všeobecného lekára.

Služby týkajúce sa pohlavného zdravia a reprodukcie

Sandyfordská iniciatíva so sídlom na 4 Sandyford Place, Sauchiehall Street vedie kliniky pre plánované rodičovstvo, sexuologické zdravotnícke zariadenia a v celom meste spravuje poradne a kontaktné pobočky. Poskytuje aj poradenstvo, informácie a rôzne špecializované služby, napríklad testovanie na pohlavne prenosné choroby. Viac informácií môžete získať na telefónnom čísle 0141 211 8130 alebo na webovej stránke www.sandyford.org. Na túto iniciatívu sa môžete obrátiť aj bez toho, aby ste kontaktovali svojho všeobecného lekára.

Znásilnenie a pohlavné zneužitie

Ak vás znásilnili alebo pohlavne zneužili, zavolajte do **Krízového centra pre obeť znásilnenia (Rape Crisis Centre)**, na **Škótsku pomocnú telefónnu linku pre obeť znásilnenia (Rape Crisis Scotland National Helpline)**, do organizácie **Archway** alebo na políciu.

Rape Crisis Centre (Krízové centrum pre obeť znásilnenia)

Telefón: 0141 552 3200

info@rapecrisiscentre-glasgow.co.uk www.rapecrisiscentre-glasgow.co.uk

Rape Crisis Scotland National Helpline:

(Škótska pomocná telefónna linka pre obeť znásilnenia):

08088 01 03 02 (k dispozícii denne od 18.00 do 24.00)

Organizácia **Archway** poskytuje súdnoznalecké služby a podporu pre ženy, mužov a mladistvých ľudí vo veku od 13 rokov, ktorí boli znásilnení alebo pohlavne zneužití niekedy v priebehu posledných 7 dní. Je otvorená 24 hodín denne, 7 dní v týždni. Na túto organizáciu sa môžete obrátiť prostredníctvom ktorejkoľvek policajnej stanice v Glasgowe alebo telefonicky na čísle 0141 211 8175. Jej webová stránka je www.archwayglasgow.com

2-6 Sandyford Place
Glasgow
G3 7NB

Domáce násilie

Ak vás váš manžel/partner alebo iný člen domácnosti týra alebo zastrahuje, obráťte sa na **Glasgowskú organizáciu na pomoc ženám (Glasgow Women's Aid)** alebo na **pomocnú telefónnu linku domáceho násillia (Domestic Abuse Helpline)**, kde vám poradia a poskytnú informácie o dostupných formách pomoci. Môžete sa obrátiť aj na miestnu policajnú stanicu, kde pracujú špecializovaní policajti, ktorí vám môžu pomôcť.

Domestic Abuse Helpline (Pomocná telefónna linka domáceho násillia)
(kedykoľvek), telefón 0800 027 1235 (bezplatné číslo)

Glasgow Women's Aid (Glasgowská organizácia na pomoc ženám)
30 Bell Street
G1 1LG
Telefón: 0141 553 2022

Prostitúcia

Ženy sa často stávajú prostitútkami, pretože si nedokážu iným spôsobom zabezpečiť peniaze, ktoré potrebujú napríklad na splatenie dlhov, ktoré im vznikli v súvislosti s cestou do Spojeného kráľovstva alebo na uhradenie výdavkov na bývanie alebo živobytie.

Pouličná prostitúcia je nezákonná, a rovnako je nezákonné prevádzkovať verejné domy alebo v nich pracovať. Hrozí vám, že vás zatkne polícia a vznesie voči vám obžalobu.

Niektoré ženy na prostitúciu nečestným spôsobom navedie alebo ich k nej donúti iná osoba. Ak niekto núti ženy k prostitúcii alebo od nich vymáha zarobené peniaze, pácha závažný trestný čin. Ak je to aj váš prípad, obráťte sa na políciu (pozri stranu 59).

Ak potrebujete s niekým o svojej situácii hovoriť, obráťte sa na organizáciu **Base 75**. Jej pracovníci vás nebudú odsudzovať a nikomu neposkytnú vaše meno. Môžu vám poskytnúť rady, zdravotnú starostlivosť a podporu a pomocť vám s prostitúciou skončiť.

Base 75

75 Robertson Street
G2 8QD
Telefón: 0141 204 3712

Mládež vo veku do 18 rokov

Ak je osoba mladšia než 18 rokov vykorisťovaná tým, že za svoju prácu nedostáva mzdu alebo je nútená k prostitúcii, môže jej pomôcť miestny úrad sociálnej starostlivosti. Informácie o miestnom úrade sociálnej starostlivosti môžete získať na telefónnom čísle 0141 287 2000.

Návrat domov

Ak ste do Spojeného kráľovstva neprišli z vlastnej vôle alebo ste sem prišli za sľúbenou prácou a zistili ste, že tu žiadna práca pre vás nie je, môžete sa obrátiť na Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (International Organization for Migration), ktorá vám môže poskytnúť informácie o návrate späť do vašej rodnej krajiny. Okrem toho sa môžete obrátiť aj na vaše veľvyslanectvo.

IOM International Organization for Migration (Medzinárodná organizácia pre migráciu)

38 Queen Street
G1 3DX
Telefón 0800 783 2332 (bezplatné číslo)
www.iomlondon.org

Deti a mládež

Podľa zákona sa rodičia musia starať o zdravie a dobro svojich detí. V Škótsku sa za dieťa považuje osoba mladšia než 16 rokov.

Dieťa by ste nemali nechávať osamote, a to ani na krátky čas. Ak musíte svoje dieťa opustiť, musíte si na tento čas zabezpečiť pre dieťa opateru.

Nie je dovolené deti biť, ubližovať im alebo im spôsobovať zranenia.

Poradenstvo a informácie o všetkých otázkach týkajúcich sa vašich detí a rodiny vám môže poskytnúť zdravotná opatrovatel'ka (môžete sa s ňou spojiť prostredníctvom svojho všeobecného lekára – pozri stranu 41), škola vášho dieťaťa alebo sociálny pracovník. Podrobnejšie informácie o najbližšom úrade sociálnej starostlivosti môžete získať na telefónnom čísle 0141 287 2000 (pozri aj stranu 31).

Na toto číslo môžete zavolať aj v prípade, že sa chcete skontaktovať so sociálnymi pracovníkmi, ktorí sa venujú **rozvoju komunity** v príslušnej časti. Môžu vám poskytnúť informácie o miestnych podporných skupinách vhodných pre vás a vašu rodinu, ako aj o rôznych aktivitách, napríklad jazykových skupinách pre staršiu mládež.

Starostlivosť o deti

Ak potrebujete, aby sa o vaše dieťa niekto postaral, kým ste v práci, existuje niekoľko možností. Budete si musieť zvoliť také riešenie, ktoré bude pre vás a vaše dieťa najvhodnejšie. Náklady sa líšia. Každá z nasledujúcich možností je regulovaná a kontrolovaná Škótskym úradom pre starostlivosť (Care Commission), ktorého webová stránka je www.carecommission.com (nevzťahuje sa to na ľudí, ktorí dozerajú na deti kratšie než 2 hodiny). Neodporúčame využívať opatrovateľské služby takých poskytovateľov, ktorí nie sú zaregistrovaní.

1. Opatrovatelia

Opatrovatelia sa starajú o deti vo svojom vlastnom domove.

2. Detské škôlky a jasle

V detských škôlkach a jasliach pracuje profesionálny personál. Niektoré škôlky a jasle spolupracujú s miestnymi orgánmi a poskytujú bezplatné predškolské vzdelávanie pre deti vo veku 3 a 4 rokov.

3. Detské krúžky

V detských krúžkoch sa deti hrajú aj učia. Niektoré detské krúžky spolupracujú s miestnymi orgánmi a poskytujú bezplatné čiastočné (časovo) predškolské vzdelávanie pre deti vo veku 3 a 4 rokov.

4. Mimo školské kluby

Sú určené pre deti v školskom veku a sú otvorené pred vyučovaním a po ňom. Zvyčajne sú zriadené v školách alebo v ich blízkosti.

Ak chcete dôverne získať bezplatné informácie o registrovaných poskytovateľoch služieb súvisiacich so starostlivosťou o deti nachádzajúcich sa vo vašej časti, obráťte sa na **Informačný servis o opatrovateľských službách v meste Glasgow (Glasgow Childcare Information Service)**.

Glasgow Childcare Information Service

Wheatley House

25 Cochrane Street

G1 1HL

Telefón: 0141 287 5223

www.glasgow.gov.uk/en/Residents/GoingtoSchool/Nursery_Pre5/

Školstvo a vzdelávanie

Vzdelávanie všetkých detí v Glasgowe riadi Odbor školstva a Úrad sociálnej starostlivosti mesta Glasgow.

Spojené kráľovstvo poskytuje **bezplatné** vzdelávanie pre všetky deti v školskom veku (približne od 5 do 16 rokov). Školská dochádzka je pre deti v školskom veku povinná **zo zákona**. Svoje deti musíte teda do školy prihlásiť čo najskôr. Za týmto účelom navštívte riaditeľa miestnej školy.

Deti zvyčajne navštevujú školu, ktorá je najbližšie k ich bydlisku. Ak však chcete, aby vaše dieťa chodilo do inej školy, vypýtajte si v miestnej škole „formulár žiadosti o umiestnenie žiaka (placing request form)”.

Chlapcom a dievčatám sa poskytuje rovnaké vzdelávanie. Takmer všetky triedy sú zmiešané, to znamená, že chlapci a dievčatá sa učia spolu.

Ak vaše dieťa vôbec nevie po anglicky alebo hovorí len trochu po anglicky, bude mu poskytnutá pomoc, aby sa do kolektívu začlenilo a malo pocit spolupatričnosti.

Ak vaše dieťa potrebuje nejakú ďalšiu formu pomoci, ak má napríklad poruchu učenia alebo je telesne postihnuté, dostane plnú podporu.

Predškolské vzdelávanie

Deti vo veku 3 a 4 rokov dostávajú bezplatné predškolské vzdelávanie, a to počas pracovných dní v dopoludňajších alebo popoludňajších hodinách. Podrobnejšie informácie o tom môžete získať na telefónnom čísle 0141 287 5227.

Základná škola

Deti nastupujú do základnej školy v roku (od 1. marca do 28. februára), v ktorom dovŕšia vek 5 rokov. Základnú školu navštevujú 7 rokov, od 1. do 7. ročníka.

Vyšší stupeň základného vzdelania

Deti nastupujú na vyšší stupeň v roku (od 1. marca do 28. februára), v ktorom dovŕšia vek 12 rokov. Školu môžu ukončiť v 16 rokoch. Ak dovŕšia vek 16 rokov pred koncom februára, môžu skončiť v decembri pred začiatkom vianočných prázdnin. Ak dovŕšia vek 16 rokov pred 30. septembrom, môžu skončiť na začiatku letných prázdnin v júni/júli.

Trvanie vyučovania a školského roka

Vyučovanie prebieha od pondelka do piatku, spravidla od 9.00 do 15.00 (základná škola) alebo do 15.30 (vyšší stupeň).

Školský rok sa začína v auguste a končí v júni. Najdlhšie prázdniny sú v lete (7 týždňov), 2 týždne prázdnin sú v decembri (Vianoce), 2 týždne v apríli a 1 týždeň v októbri. Deti majú aj ďalšie prázdniny a konajú sa aj tzv. interné dni (počas ktorých prebiehajú školenia pre učiteľov). Príslušný harmonogram vám poskytnú v miestnej škole.

Čo sa deti v škole učia

Všetky deti v Škótsku sa učia podľa učebných plánov pre deti vo veku 5 – 14 rokov. Tieto plány vymedzujú rozsah učiva, ktorý by si deti vo veku od 5 do 14 rokov mali v rámci jednotlivých predmetov osvojiť. Vo vyššom stupni základného vzdelania môžu žiaci získať rôznu kvalifikáciu, ktorá ich oprávňuje na štúdium na strednej škole, univerzite alebo na získanie zamestnania. Podrobnejšie informácie o týchto otázkach vám poskytnú v miestnej škole.

Potreby dodatočnej podpory

Ak vaše dieťa potrebuje nejakú dodatočnú podporu, prediskutuje to s vami Odbor školstva Mestskej rady. Dieťa potrebuje dodatočnú podporu vtedy, keď nie je schopné zúžitkovať školské vzdelávanie bez dodatočnej podpory. Viac informácií vám môže poskytnúť Oddelenie pre dodatočnú podporu pri vzdelávaní na telefónnom čísle 0141 287 4255.

Školské stravovanie

Vo všetkých základných školách sa podávajú obedy. Ich cena je 1,15 GBP. Vo vyššom stupni je k dispozícii výber jedál za rôzne ceny. Deti rodičov s nízkymi príjmami majú nárok na **bezplatné** obedy. O podrobnejšie informácie požiadať na sekretariáte školy.

Vo väčšine škôl sú tzv. raňajkové kluby (Breakfast Clubs), v ktorých sa od 8.15 deňom podávajú **bezplatné raňajky**.

Žiaci základných škôl dostávajú **zdarma** každý deň **porciu ovocia**.

Školské uniformy

Väčšina škôl odporúča žiakom nosiť „uniformu“. Spravidla ju tvoria len základné veci, napríklad košeľa so školským odznakom. Žiakom rodičov s nízkymi príjmami môže byť poskytnutý príspevok na oblečenie. O podrobnejšie informácie požiadať na sekretariáte školy.

Školy rešpektujú, že niektoré náboženstvá alebo kultúry vyžadujú, aby deti nosili určitý druh oblečenia alebo si zakrývali ruky/nohy počas športových aktivít alebo plávania.

Doprava

Ak je miestna škola vzdialená od vášho bydliska viac než 1 míľu (základná škola) alebo 2 míle (vyšší stupeň), vaše dieťa bude mať nárok na bezplatnú dopravu do školy. Ak sa však rozhodnete, že svoje dieťa pošlete do školy mimo vašej časti a škola sa nachádza viac než 1 alebo 2 míle od vášho bydliska, nárok na jeho bezplatnú dopravu už mať nebudete. O cestovné preukazy požiadajte Ústredie pre vzdelávanie (Education Headquarters) na telefónnom čísle 0141 287 4701/4702/4703/4704.

Náboženstvo

V Glasgowe sú sekulárne (necirkevné) aj rímskokatolícke školy.

Náboženské aktivity v školách nie sú povinné. Ak si želáte, aby sa vaše dieťa nezúčastňovalo náboženských aktivít, informujte o tom školu.

Informujte ju aj o svojich iných náboženských alebo kultúrnych potrebách. Svoje dieťa môžete vybrať zo školy maximálne na dobu 3 dní v roku v dňoch uznaných ako náboženské sviatky vo vierach iných než je kresťanstvo.

Disciplína

Školy vedú žiakov k pozitívnemu správaniu a dobré správanie aj odmeňujú. Telesné tresty sa nepoužívajú. Za „zlé“ správanie im učiteľa môžu zadať písomné úlohy alebo odoprieť rôzne výhody (napríklad čas na hranie). O problematickom správaní detí školy informujú ich rodičov.

Prítomnosť rodičov v škole

Rodičia sú v školách vítaní. Raz alebo dvakrát za rok sa konajú tzv. večery pre rodičov, počas ktorých majú rodičia možnosť spoznať učiteľa(ov) ich dieťaťa a informovať sa o tom, ako sa mu v škole darí. Raz ročne dostávajú písomnú správu o výsledkoch svojho dieťaťa. Ak neviete čítať po anglicky, škola vám môže zabezpečiť tlmočníka, ktorý vám túto správu preloží.

Rodičia sa môžu zapojiť do života školy rôznymi spôsobmi. Podrobnejšie informácie si vyžadajte v škole.

Tlmočníci

Školy môžu zabezpečiť prítomnosť tlmočníka aj počas stretnutí s učiteľmi. Informujte svoju školu, ak chcete hovoriť s učiteľom a potrebujete tlmočníka.

Zdravotná starostlivosť

Každá škola má svoju zdravotnú sestru, ktorá vykonáva zdravotné prehliadky, napríklad vyšetrenia zraku a sluchu. Okrem toho sú deti očkované proti vážnym infekčným chorobám. Dostanete list s informáciami o zdravotných prehliadkach a na ich vykonanie budete musieť poskytnúť svoj súhlas.

Obťažovanie a šikanovanie detí kvôli príslušenosti k rase

Všetky školy majú stratégiu boja proti prenasledovaniu z rasových dôvodov a boja proti šikanovaniu a pristupujú k týmto otázkam s plnou vážnosťou. Ak vás alebo vaše dieťa trápi niečo, čo sa odohráva v škole, informujte o tom predstaviteľov školy.

Kontakt na Education Headquarters

(Ústredie pre vzdelávanie)

Wheatley House, 25 Cochrane Street, G1 1HL

Telefón: 0141 287 5384/4929

Email: education@glasgow.gov.uk

www.glasgow.gov.uk/education

Ďalšie alebo vyššie vzdelávanie

Po skončení školy sa vaše deti možno budú chcieť ďalej vzdelávať na strednej škole alebo univerzite. V škole vám vysvetlia, aké sú možnosti. Zoznam stredných škôl a univerzít v Glasgowe môžete nájsť v knižnici alebo na internete.

Možno budete mať aj vy záujem o štúdium na strednej škole alebo univerzite. Tieto inštitúcie ponúkajú veľké množstvo rôznych kurzov (podrobnejšie informácie o stredných školách v Glasgowe a okolí nájdete na strane 13). Je možné, že splníte podmienky pre finančnú alebo inú formu podpory štúdia.

Open University v Škótsku ponúka užitočný informačný balík Rôzne cesty k vyššiemu vzdelaniu (Diverse Routes into Higher Education). Pozri webovú stránku www.diverseroutes.co.uk

Neformálne vzdelávanie

Pre všetky vekové skupiny sú dostupné kurzy a aktivity v rôznych odboroch. Podrobnejšie informácie môžete získať v miestnej knižnici, prípadne sa obráťte na sociálnych pracovníkov, ktorí sa venujú **rozvoju komunity** vo vašej časti (0141 429 8000).

British Heart Foundation

Telephone

POLICE

POLICE

Vaša bezpečnosť

Je dôležité, aby sa všetci obyvatelia Glasgowa cítili v osobnom i pracovnom živote bezpečne.

1. Polícia a kriminalita

Glasgowská polícia je súčasťou Policajného zboru Strathclyde. Policajné stanice sa nachádzajú vo všetkých častiach Glasgowa (pozri stranu 60).

Polícia nie je vojenská organizácia a nespadá pod ozbrojené sily. Jej úlohou je zabezpečiť, aby bol Glasgow bezpečným miestom pre život a prácu jeho obyvateľov, ako aj pre jeho návštevníkov.

Ak máte obavy o svoju bezpečnosť alebo o bezpečnosť svojej rodiny, oznámte to polícii.

Polícia má k dispozícii príslušníkov, ktorí sú špeciálne vyškolení na pomoc zneužívaným a týraným ľuďom. Môžete pritom žiadať, aby ste sa rozprávali s policajtom mužského alebo ženského pohlavia.

V prípade potreby požiadajte o tlmočníka. Polícia môže zabezpečiť priame tlmočenie alebo tlmočenie cez telefón.

Spojenie s políciou

Zavolajte na telefónne číslo 0141 532 2000 alebo choďte na ktorúkoľvek policajnú stanicu.

Ako nahlásiť trestný čin

Ak ste sa stali svedkom alebo obeťou trestného činu:

- V naliehavom prípade zavolajte z akéhokoľvek telefónu na telefónne číslo 999 a žiadajte si políciu.
- Trestný čin môžete polícii nahlásiť telefonicky aj na čísle 0141 532 2000 alebo osobne na najbližšej policajnej stanici.
- Ak ide o trestný čin s rasovým alebo homofóbnym motívom, môžete ho dôverne nahlásiť aj inej organizácii, než je polícia. Volá sa to **Nepriame udanie (Remote Reporting)**. Podrobnejšie informácie a zoznam príslušných organizácií môžete nájsť na webovej stránke www.strathclyde.police.uk

Bezpečnosť doma

Polícia má leták s názvom Staying Safe (Ako si chrániť bezpečnosť), ktorý poskytuje rady o osobnej bezpečnosti a bezpečnosti doma. Je k dispozícii v rôznych jazykoch. Môžete si ho vyzdvihnúť na ktorejkoľvek policajnej stanici alebo si ho môžete stiahnuť z webovej stránky www.strathclyde.police.uk

Policajné stanice

Glasgow City Centre:	50 Stewart Street, G4 0HY
Anderston:	945 Argyle Street, G3 8JG
Glasgow West End:	609-611 Dumbarton Road, G11 6HY
Garscadden:	2301 Great Western Road, G15 6RT
Maryhill:	1380 Maryhill Road, G20 9TX
Drumchapel:	300 Kinfauns Drive, G15 7HA
Saracen:	104 Barloch Street, G22 5BY
London Road:	85 London Road, G40 3RX
Baillieston:	24-26 Main Street, Baillieston, G69 6SL
Shettleston:	1051 Shettleston Road, G32 7PE
Baird Street:	6 Baird Street, G4 0EX
Springburn:	755 Hawthorn Street, G22 6AY
Easterhouse:	1 Bogbain Road, G34 9DU
Govan:	923 Helen Street, G52 1EE
Pollok:	3 Brockburn Crescent, G53 5AF
Giffnock:	Braidholm Road, G46 6HA
Cathcart:	744 Aikenhead Road, G42 0NS
Castlemilk:	Dougie Road, G45 9NH
Gorbals:	383 Cumberland Street, G5 0ST
Pollokshaws:	217 Shawbridge Street, G43 1QN
Craigie:	86 Craigie Street, G42 8NA

2. Vedenie motorových vozidiel

Čo potrebujete vedieť o vedení motorových vozidiel v Spojenom kráľovstve:

1. Vedenie motorových vozidiel je v Spojenom kráľovstve dovolené od veku 17 rokov.

Vedenie motorového vozidla bez platného vodičského preukazu alebo povolenia je trestné. Ak máte riadny vodičský preukaz vydaný vo vašej krajine, môžete naň viesť motorové vozidlá v Spojenom kráľovstve po dobu 12 mesiacov od dátumu vášho vstupu do krajiny. To však záleží aj od krajiny, z ktorej pochádzate. Podrobnejšie informácie môžete nájsť na webovej stránke www.dvla.gov.uk alebo v letáku, ktorý je k dispozícii na každej pošte.

Pred koncom takéhoto 12-mesačného obdobia musíte požiadať o provizórny vodičský preukaz, ktorý vám umožní pokračovať s vedením motorových vozidiel, ale len za týchto podmienok:

- Motorové vozidlo vediete pod dozorom osoby staršej než 21 rokov, ktorá vlastní riadny vodičský preukaz Spojeného kráľovstva najmenej 3 roky.
- Na prednej a zadnej strane motorového vozidla máte červené označenie L (žiak).
- Nevediete motorové vozidlo po diaľnici.
- Za vedeným motorovým vozidlom neťaháte žiadny prívesný voz.
- Na požiadanie predložíte príslušníkovi polície vodičský preukaz. Ak ho nemáte pri sebe, musíte ho do 7 dní predložiť na policajnej stanici. Ak to neurobíte, dopustíte sa trestného činu.

2. Musíte mať poistenie

Každá osoba vedúca motorové vozidlo na ceste musí mať podľa zákona aspoň zákonné poistenie. Zákonné poistenie vás ochráni z finančného hľadiska, ak spôsobíte dopravnú nehodu. Poisťovňa za vás uhradí škody, ktoré ňou spôsobíte iným stranám.

3. Vaše vozidlo musí mať potvrdenie o technickej prehliadke

Každé motorové vozidlo staršie než 3 roky musí raz za rok absolvovať technickú prehliadku v ľubovoľnom servise s príslušným oprávnením. Ak sú výsledky prehliadky v poriadku, dostane takzvaný MOT certifikát (STK), ktorý platí 12 mesiacov. Takýto certifikát môže vydať len servis, ktorý je oprávnený vykonávať takéto kontroly.

4. Musíte mať nálepku o zaplatení cestnej dane

Ak vlastníte motorové vozidlo, musí byť zaregistrované v Agentúre pre evidenciu vodičov a motorových vozidiel (Driver and Vehicle Licensing Agency, DVLA). Pre motorové vozidlo musíte kúpiť nálepku cestnej dane, ktorá sa dá kúpiť na 6 alebo 12 mesiacov. Táto nálepka musí byť prilepená na vnútornej strane čelného skla vášho motorového vozidla. Nálepku cestnej dane si môžete kúpiť na pošte.

5. Počas jazdy musíte byť vždy pripútaný

Vodič a všetci spolucestujúci musia byť počas jazdy pripútaní bezpečnostnými pásmi a malé deti musia byť v autosedačkách. Každé malé dieťa s výškou do 135 cm alebo do veku 12 rokov (v závislosti od toho, čo dosiahne najskôr), musí byť v autosedačke. Deti sa nesmú preväzovať na prednom sedadle spolujazdca, pokiaľ sú pripútané iba bezpečnostným pásom. Detské autosedačky obrátené smerom dozadu sa nesmú používať na sedadle chránenom predným airbagom. To však neplatí, ak je airbag deaktivovaný.

6. Nesmiete viesť motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu alebo drog

Ak hladina alkoholu vo vašom dychu, v krvi alebo v moči prevyšuje povolenú hranicu, vedenie motorového vozidla je trestné. Nedá sa presne povedať, koľko môžete vypíť, aby ste neprekročili povolenú hladinu alkoholu v krvi. Najlepšie je preto **vôbec nepiť, keď budete viesť motorové vozidlo.**

7. Musíte poznať pravidlá na ceste

Ministerstvo dopravy Spojeného kráľovstva vydáva Pravidlá cestnej premávky (Highway Code), ktoré určujú pravidlá na ceste. Väčšina týchto pravidiel je zákonného charakteru a ich nedodržiavanie môže byť preto trestné. Pravidlá cestnej premávky si môžete kúpiť v kníhkupectvách, predajniach novín a časopisov a na čerpacích staniaciach a k dispozícii sú aj na webovej stránke www.direct.gov.uk

Vedenie motorového vozidla bez platného vodičského preukazu, zákonného poistenia, nálepky cestnej dane alebo MOT certifikátu je trestné.

Ďalšie informácie

Navštívte webovú stránku www.dvla.gov.uk alebo zavolajte na telefónne číslo 0870 850 0007, prípadne osobne navštívte agentúru DVLA na adrese 46 West Campbell Street, G2 6TT.

STRATHCLYDE
POLICE

STAYING SAFE

Personal safety advice for you
and your family

Knižnice

V Glasgowe je veľa knižníc. Svoje služby poskytujú bezplatne. V knižnici si môžete vyhľadať informácie o svojej miestnej časti, prečítať noviny, použiť počítač a internet, požičať si knihy, CD a DVD nosiče. Mnohé knižnice majú aj knihy a časopisy v inom než anglickom jazyku. Všetky knižnice majú aj špeciálne knihy a vyhradené priestory pre deti. Ak v Glasgowe bývate, pracujete alebo študujete, navštívte najbližšiu knižnicu a zaregistrujte sa v nej. Najbližšiu knižnicu môžete nájsť na webovej stránke www.glasgow.gov.uk alebo zistiť na telefónnom čísle 0141 287 2999.

ANNIESLAND

833 Crow Road, G13 1LE
telefón: 0141 954 5687

BAILLIESTON

141 Main Street, G69 6AA
telefón: 0141 771 2433

BARMULLOCH

46 Wallacewell Quadrant, G21 3PX
telefón: 0141 558 1772

BRIDGETON

23 Landressy Street, G40 1BP
telefón: 0141 554 0217

CARDONALD

1113 Mossspark Drive, G52 3BU
telefón: 0141 882 1381

CASTLEMILK

100 Castlemilk Drive, G45 9TN
telefón: 0141 634 2066

COUPER INSTITUTE

84 Clarkston Road, G44 3DA
telefón: 0141 637 1544

CRANHILL BEACON

200 Bellrock Street, G33 3LZ
telefón: 0141 774 3736

DENNISTOUN

2a Craigpark, G31 2NA
telefón: 0141 554 0055

DRUMCHAPEL

65 Hecla Avenue, G15 8LX
telefón: 0141 944 5698

ELDER PARK

228a Langlands Road, G51 3TZ
telefón: 0141 445 1047

GORBALS

180 Crown Street, G5 9XD
telefón: 0141 429 0949

GOVANHILL

170 Langside Road, G42 7JU
telefón: 0141 423 0335

HILLHEAD

348 Byres Road, G12 8AP
telefón: 0141 339 7223

IBROX

1 Midlock Street, G51 1SL
teléfono: 0141 427 5831

KNIGHTSWOOD

27 Dunterlie Avenue, G13 3BB
teléfono: 0141 959 2041

LANGSIDE

2 Sinclair Drive, G42 9QE
teléfono: 0141 632 0810

LIBRARY AT THE BRIDGE

1000 Westerhouse Road,
Easterhouse, G34 9JW
teléfono: 0141 276 9712

LIBRARY AT GOMA

Gallery of Modern Art
Queen Street, G1 3HA
teléfono: 0141 248 0143

MARYHILL

1508 Maryhill Road, G20 9AD
teléfono: 0141 946 2348

MILTON

163 Ronaldsay Street, G22 7AP
teléfono: 0141 772 1410

MITCHELL (LENDING LIBRARY)

Granville Street, G3 7DN
teléfono: 0141 287 2872

PARKHEAD

64 Tollcross Road, G31 4XA
teléfono: 0141 554 0198

PARTICK

305 Dumbarton Road, G11 6AB
teléfono: 0141 339 1303

POLLOK

1066 Barrhead Road, G53 5AB
teléfono: 0141 270 1826

POLLOKSHAWS

50/60 Shawbridge Street, G43 1RW
teléfono: 0141 632 3544

POLLOKSHIELDS

30 Leslie Street, G41 2LF
teléfono: 0141 423 1460

POSSILPARK

127 Allander Street, G22 5JJ
teléfono: 0141 336 8110

RIDDRIE

1020 Cumbernauld Road, G33 2QS
teléfono: 0141 770 4043

ROYSTON

67 Royston Road, G21 2QW
teléfono: 0141 552 1657

SIGHTHILL

Fountainwell Square, G21 1RB
teléfono: 0141 558 6910

SHETTLESTON

154 Wellshot Road, G32 7AX
teléfono: 0141 778 1221

SPRINGBURN

Kay Street, G21 1JY
teléfono: 0141 557 5878

WHITEINCH

Kay Street, G21 1JY
teléfono: 0141 959 1376

WOODSIDE

343 St. George's Road, G3 6JQ
teléfono: 0141 332 1808

Právo na pobyt v Spojenom kráľovstve

Keď legálne a bez prerušenia pracujete v Spojenom kráľovstve viac než 12 mesiacov a ste zaevidovaný v Programe registrácie pracovníkov (Worker Registration Scheme) alebo v Programe pre pracovníkov z prístupových krajín (Accession Workers Scheme), môžete požiadať o povolenie na trvalý pobyt. Na základe tohto povolenia získate právo žiť a pracovať v Spojenom kráľovstve a budete mať rovnaké práva v oblasti zdravotníctva, sociálneho zabezpečenia a bývania ako občania Spojeného kráľovstva. Formulár žiadosti EEA1 (na osvedčenie o registrácii) vám poskytne Útvar pre formuláre žiadostí Hraničnej a cudzineckej agentúry Ministerstva vnútra (Home Office Border and Immigration Authority Application Forms Unit) na telefónnom čísle 0870 241 0645. Dostupný je aj na webovej stránke www.bia.homeoffice.gov.uk.

Po 5 rokoch trvalého pobytu môžete pomocou formulára EEA3 požiadať o povolenie na pobyt na dobu neurčitú.

Ak chcete ďalšie informácie, zavolajte do Informačnej kancelárie pre otázky prisťahovalectva (**Immigration Enquiry Bureau**) na telefónnom čísle 0870 606 7766.

Návrat domov

Ak vás do Spojeného kráľovstva niekto prepašoval alebo ste sa sem dostali na základe nezákonného obchodu a/alebo nemáte v Spojenom kráľovstve žiadny právny štatút, môžete sa obrátiť na **Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (International Organization for Migration)**. Možno vám budú môcť poskytnúť informácie o tom, ako sa môžete bezpečne vrátiť domov. Okrem toho sa môžete obrátiť aj na vaše veľvyslanectvo.

IOM International Organization for Migration (Medzinárodná organizácia pre migráciu)

38 Queen Street

Glasgow

G1 3DX

Telefón: 0800 783 2332 (bezplatné číslo)

www.iomlondon.org

Ďalšie rady a informácie

Bezplatné, dôverné a nezávislé poradenstvo vám môže poskytnúť mnoho organizácií v Glasgowe. Nižšie uvádzame organizácie, ktoré pracujú s ľuďmi v rámci celého mesta a môžu vám poskytnúť kontakt na iné organizácie vo vašej časti. Všetky patria do Poradenskej a informačnej siete mesta Glasgow (Glasgow's Advice and Information Network, GAIN).

GAIN Helpline: (Pomocná telefónna linka Poradenskej a informačnej siete mesta Glasgow) 0808 801 1011

www.gain4u.org.uk

Citizens Advice Direct Helpline: (Pomocná telefónna linka Poradenských služieb pre verejnosť) 0870 290 3000

www.citizensadvice.org.uk www.adviceguide.org.uk

Glasgow Central Citizens Advice Bureau (informujte sa tu na miestnu pobočku Poradenských služieb pre verejnosť) (**Ústredné centrum poradenských služieb pre verejnosť mesta Glasgow**)

1st Floor, 88 Bell Street,
G1 1LQ Telefón: 0141 552 5556

www.adviceguide.org.uk

Právo a zákon

Ethnic Minorities Law Centre
(Centrum pre práva národnostných menšín)
41 St Vincent Place, G1 2ER
Telefón: 0141 204 2888

www.emlc.org.uk

Legal Services Agency (Agentúra právnych služieb)

Fleming House, 134 Renfrew Street, G3 6TS
Telefón: 0141 353 3354

www.lsa.org.uk

Bývanie

Positive Action in Housing (Pozitívne konanie v oblasti bývania)
98 West George Street, G2 1PJ

Telefón: 0141 353 2220 www.paih.org

Peniaze

Social Work Money Advice Team (Tím sociálnych pracovníkov pre poradenstvo v oblasti finančného zabezpečenia)

Nye Bevan House 2, 20 India St, G2 4PF

Telefón: 0141 287 9761

Užitočná webová stránka

Uvítacie informácie škótskej vlády: www.scotlandistheplace.com

POZNÁMKY